

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.4 110. ÅRGANG 09.04.24 - 30.04.24

Gutta må vike når
jentene ruller inn i
Trikkestallen

Sykepleierstudiets skremmende realitet 12 | Sex og samtykkelov 22

Filosofisk blick på borgerlønn 32

GRATIS

RADIO REVOLT

DIN STUDENTRADIO
I TRONDHEIM.

Lytt på DAB, som podcast
eller på radiorevolt.no

9
**TILLEGGSPØENG
FORSVINNER:** Nå endres reglene
for opptak til høyere utdanning og
det blir ikke til fordel for dem som
utsetter studiene.

22
SEX OG SAMTYKKELOV:
En av fem kvinner har opplevd
voldtekt. Er det på tide med
samtykkelov?

38
MANNEN SOM GJØR ALT:
Anders Danielsen Lie om medisin
og skuespillerteknikk.

12
**SYKEPLEIERSTUDIETS
SKREMMENDE REALITET:**
Kommende sykepleiere føler seg
som annenrangs studenter.

32
**TEKNOLOGISK UTVIKLING,
LYKKE OG LEDIGGANG:** Filosof
Espen Dyrnes Stabell reflekterer rundt
borgerlønn.

50
**UTRADISJONELLE
REKTORKANDIDATER:** Ikke alle
som søker rektorstilling har hatt
toppstilling eller vært dekan, vi har
snakket med én av dem.

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Mari Kaslegård
– Tlf: 416 62 680
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Sara Løvveit
– Tlf: 412 95 877
avisnestleder@studentmediene.no

Margret Meek
– Tlf: 991 29 994
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Herman Østby
– Tlf: 960 45 919
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Alle Nordli
– Tlf: 920 49 070
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Kristoffer Ramsøy Fredriksen
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Bård Flatjord Netland
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Christina Xenaki
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Christian Ryssdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Tuva Marline Ambjørseid
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Mats Fosdahl
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Pia Arnisen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Elaine Kielland
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Victoria Lillejord Stenshagen
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Katrine Sætereng (sjef), Karianne Folkvord
Furset, Ingrid Ytterland, Even Kaushik, Erlend
Gylver, Elfrida Setra, Cecilie Bjørnsdatter
Raustein, Bård Flatjord Netland, Benedikt
Erikstad Javorovic, Bendik Brodshaug, Astrid
Lie Sætaberget, Andrea Barland, Amanda
Hyften Bjerknes

GRAFIKERE
Elaine Kielland (1-3 og 17-31)
Elaine Essén (4-16)
Milly Garde (32-43)
Maria Barfod (44-57)

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef)
Andrea Barland

FORSIDE
Anne van den Hooven

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonell ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING **MAT**
SEX KULTUR **SATIRE**
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAMAS** SKETCH
REPORTASJER STUDENT
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER TRONDHEIM **PORTRETT**

underdusken.no/video

NESTLEDER

Sara Løvteit
NESTLEDER I UNDER DUSKEN

Mens vi venter på Helgasetr

Et nytt bygg kan ikke gjøre opp for nedprioriteringen av helse- og sosialutdanningene.

Som en del av campussammenslåingen skal snart studier innen helse- og sosialfag flytte fra Tunga til splitter nye Helgasetr rett ved campus Øya. At disse studiene endelig får bli en del av studentmetropolen i Trondheim, vil mange si er etterlengtet, men er det riktig prioritering?

På sine nettsider lover NTNU studier som ergoterapi, fysioterapi og audiologi et bygg som skal legge til rette for sterk faglig læring og forskning, samt tverrfaglig samarbeid. Slike løfter føles ikke annet enn riktige etter at regjeringen i forkant av fremleggelsen av årets statsbudsjett skrev at de forventet at universitetene prioriterer utdanninger som skal gå i bresjen i møte med eldrebølgen.

Dessverre for NTNU holder ikke et splitter nytt bygg og en rekke løfter når bølgen om ikke lenge slår inn for fullt. I november i fjor slo studieprogramlederne for de nevnte studiene alarm. De var bekymret for hvilke prioriteringer NTNU da gjorde ved å sette ansettelsesstopp og kutte i stillinger på deres studier.

Studieprogramlederne mener kuttene er så alvorlige at det er kritisk for videre forsvarlig drift av de tre utdanningene. Ansettelsesstopp og andre kutt fører til dårligere oppfølging i praksisperioder, at tilbud som studentassistenter blir fjernet, færre gjesteforelesere, og at antallet eksterne sensorer vil være kraftig redusert ved kommende muntlig-praktiske eksamener. Med dette blir den faglige kvaliteten som regjeringen etterlyser, dårligere.

Vi vil være helt avhengig av kompetansen som de nyutdannede ergoterapeutene, fysioterapeutene og audiografene har innen forebyggende og helsefremmende arbeid. Det er essensielt for at man skal kunne stå lenger i arbeid og for å sikre et bærekraftig og robust samfunn.

NTNU gjør altså tydelige nedprioriteringer av studier som vil være helt sentrale i møte med fremtidens helseutfordringer. Det er ikke noe nytt at helsevesenet har det trangt økonomisk og skriker etter mer

ressurser. Derfor er det urovekkende at NTNU heller bruker ressursene på å skape en fin fasade enn å sikre utdanningene. Bygget vil helt sikkert kunne bidra positivt til utdanningene, men det vil bare hjelpe et stykke på veien.

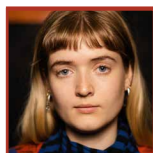
Det NTNU får Helgasetr til å representere, høres ut som løsningen på mange av helseutfordringene vi møter i dag. Realiteten er derimot at når helse- og sosialfagutdanningene i mai flytter inn i Helgasetr, vil deres omgivelser være i stor kontrast til realiteten disse livsnødvendige studiene faktisk møter. Det er vel og bra at bygget er nytt og fint, men det fremtidens studenter trenger er et universitet som setter dem først, ikke betong og kryssfiner.

ILLUSTRASJON:
Victoria Lillejord Stenshagen

Noen kommer godt ut av at ting er dyrt; det er ikke oss

Alt er blitt, og blir, dyrere. Idéen om å være student uten betalt jobb på siden eller hjelp hjemmefra virker for mange av oss fjernere enn noen gang.

ASTRI ELGETHUN
Samfundetleder

ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

Dyrtiden vi står overfor nå, er ikke bare avisoverskrifter; det er en realitet som tynger studenters økonomi og velvære. Vi befinner oss i en tid der hverdagens kostnader skyter i været, og det er ingen hemmelighet at studenter er blant dem som kjenner dette på kroppen. Mens noen kan navigere seg gjennom disse utfordrende tidene uten store bekymringer, står vi studenter igjen som de uheldige taperne i et spill hvor kostnadene øker, men støtten ikke matcher.

Studiestøtten, som det er meningen at skal være en livline for studenter, strekker ikke til i møte med den økende prisen på nødvendigheter. Til tross for nylige justeringer i studiestøtten som skulle speile prisveksten, viser tallene en annen virkelighet. Ifølge Studiebarometeret har tid brukt på betalt arbeid blant studenter nådd et historisk høyt nivå. Heltidsstudenter som tidligere brukte 8 timer i uken på betalt arbeid, bruker nå gjennomsnittlig 9,3 timer.

Dette skjer samtidig som total faglig innsats aldri har vært lavere målt. Dette er ikke bare et tap for den akademiske utviklingen, men også for studentenes mentale helse.

Bankenes rolle i dette scenarioet er ikke mindre problematisk. Med renteøkninger som synes å følge hverandre i et kappløp, blir den økonomiske byrden for studenter enda tyngre. Norges bank og større banker som DNB har et samfunnsansvar de ikke kan fraskrive seg. I en tid hvor økende forskjeller blir stadig mer synlige, må også de bidra.

For eksempel ved å justere renteøkninger mer ansvarlig og tilby bedre vilkår for studentrelaterte spare- og låneprodukter kunne de ha gitt studenter en mer håndterbar økonomisk situasjon. Videre kunne tiltak som å tilby lavere renter uavhengig av kundenes forhandlingsevne eller oppmuntre til fastrentelån før rentestigningene virkelig tok av, vært til stor hjelp.

Fremtidens Norge tjener på å investere i studenters velferd og utdanning. Hjelp hjemmefra og deltidsjobb på si er dessverre en realitet for de fleste i dag. Om vi vil at høyere utdanning skal være en mulighet for alle, og at de av oss som går denne veien også skal ha tiden de trenger for å faktisk være studenter, må noe skje, og vår økonomiske trygghet er grunnleggende. Det er på høy tid at både politikere og bankene tar grep for å dempe de økonomiske utfordringene studenter møter.

Du kan bidra til løfte opp fredsforkjempere

Kan du se for deg å måtte bo i eksil fordi du skriver for et studentmagasin? For studentene i DOXA er dette realiteten.

Ingrid Theminda Larsen, Kristine Vilde Sandtrøen, Astrid Sofie Festøy (Leder) og Johanna Knivsberg
Nominasjonsutvalget til Studentenes Fredspris 2025

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Akkurat nå foregår det kamper for demokrati, fred og menneskerettigheter over hele verden. I mange av disse kampene er det modige studenter som står i spissen. Studenter som risikerer hele sin fremtid, sin trygghet og sitt liv, for å stå opp mot urettferdighet. Dette er noe vi i Studentenes Fredspris ønsker å hedre.

Og vi vil ha innspill fra deg.

Annethvert år deles Studentenes Fredspris ut på vegne av alle studenter i Norge. I 2023 gikk prisen til det regimekritiske russiske studentmagasinet DOXA. Siden DOXAs oppstart i 2017 har magasinet vært en viktig arena blant studenter og unge for å spre informasjon om blant annet menneskerettigheter og akademisk frihet.

Da representanter fra DOXA mottok prisen i Trondheim i fjor vår, holdt redaktør Aleksandra Guliaeva en tale som oppsummerte både DOXAs arbeid og hvorfor Studentenes Fredspris er mer relevant i dag enn noensinne før.

«**Ungdom er oss**, og vi skal med sikkerhet vinne Ungdom er kampen mot politivold Ungdom er LHBT-rettigheter Ungdom er de modige kvinnene i Iran Ungdom er ansvar for klimakrisen (...) Ungdom er et fritt Ukraina Ungdom er oss.

Og vi skal med sikkerhet vinne»
Aleksandra Guliaeva, redaktør i DOXA

I dag har mange av studentene som arbeider med DOXA flyktet fra Russland, og de lever i eksil rundt om i Europa. De måtte forlate familie, venner og hjemlandet sitt for å kunne fortsette kampen. Dette viser hvor kompromissløse og modige studentene som driver DOXA er.

Som studenter i Norge, et land hvor det er trygt å være student og å ytre sine meninger, har vi et spesielt ansvar for det internasjonale studentsamfunnet. Studentenes Fredspris gir oss en unik mulighet til å vise solidaritet med våre medstudenter som må kjempe for rettighetene vi tar som en selvfølge.

Ved å dele ut prisen viser vi at norske studenter følger med på hva som foregår ute i verden. Vi viser vinnerne at deres harde og modige arbeid ikke er forgjeves, men blir lagt merke til og verdsatt. Vi viser at vi støtter dem og heier på dem.

Gjennom å løfte frem studenter som arbeider for fred rundt i verden, bidrar vi til å gi dem en solid plattform å stå på, slik at de kan fortsette å spre budskapet sitt. Å vinne Studentenes Fredspris kan endre premissene for studentenes saker og hvordan de jobber med dem. Prisen har potensial til å endre vinnerne sine liv.

Ikke minst sender Studentenes Fredspris et viktig budskap til regimene og styresettene som studentene kjemper mot. Prisen viser at det internasjonale studentsamfunnet også holder øye med dem.

Vi ønsker å løfte frem enda flere unge mennesker som driver beundringsverdige arbeid for fred. Kanskje vet du hvem neste års vinner av Studentenes Fredspris burde være?

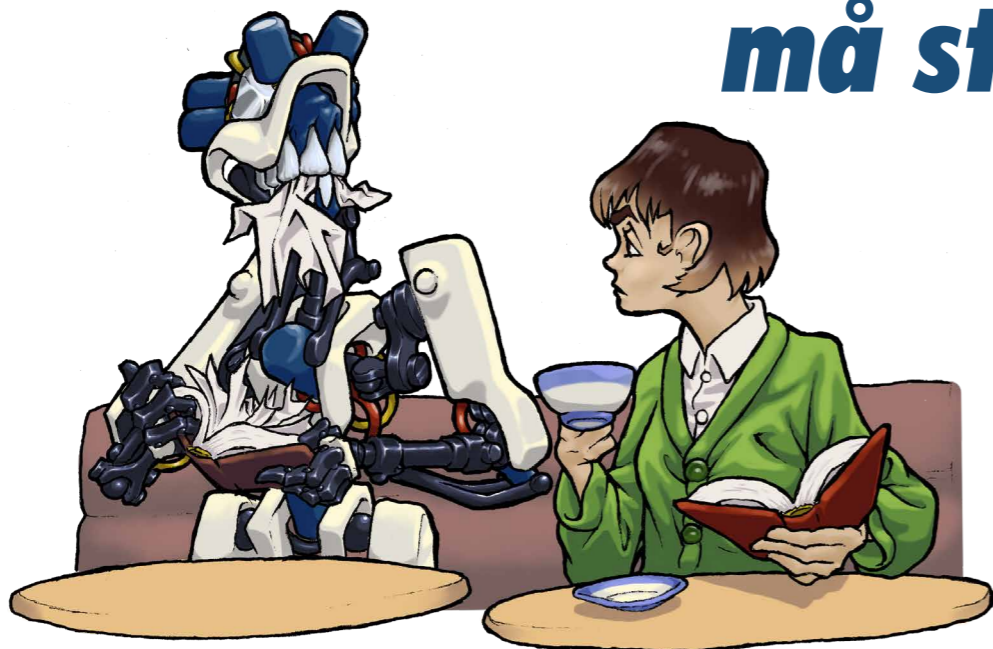
Den eller de nominerte må arbeide for fred, demokrati og menneskerettigheter på en ikke-voldelig måte, i tillegg til å være en student eller studentorganisasjon. Hvem som helst har muligheten til å nominere, og det kan gjøres gjennom nettsiden til Studentenes Fredspris: <https://www.studentpeaceprize.org/nominations>

Nominasjonsfristen er 14.april 2024. Endring starter med studenter. Hjelp oss med å løfte frem deres stemmer.

Astrid Sofie Festøy var tidligere med i Studentmediene i Trondheim som Under Dusken er en del av.

Kommentar:

Drittifiseringen av internett må stoppe

KRISTOFFER RAMSØY FREDRIKSEN
Nyhetsredaktør i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

Det som kun var en teit konspirasjonsteori i 2014, ser ut til, etter KIs inntreden, å ha begynt å slå rot i virkeligheten. «Dead Internet Theory» er nettopp det: en konspirasjonsteori. Så misforstå meg ikke; jeg mener ikke at internett nå er overfylt av falskt innhold for at myndighetene skal styre befolkningen.

Nei, her er det penger som rår. Penger og et ønske om så mye profitt som mulig med tilsvarende liten innsats. Grådighet som fråtser i både internetts troverdighet og nytteverdi.

Kanskje du vil finne bilder til inspirasjon eller ser etter info om den nye filmen som kommer? Her har internett vært en kjempegod venn i lang tid, men med mindre du vil bla deg opp og ned gjennom side på side med KI-genererte bilder og artikler, så er det vanskelig å finne like god hjelp som før.

Det er mulig du ikke har tenkt noe over det enda, men så snart du begynner å se tegnene, så vil du oppdage at du vandrer i en verden av sjeløse roboter. Det kryr av gjentatte setninger, bisarre formuleringer og regelrette feil, og alt dette tyder på at det du da leser, er det intet menneske som har skrevet.

For noen år siden visste jeg ikke at «uncanny valley» var noe en kunne oppleve i tekst; nå vet jeg bedre. Det er faktisk mer behagelig å se på barna i Polarekspresen enn en KI-generert matoppskrift med tilhørende fortelling om en bestemor hallusinert av en algoritme.

Dette, oppå den mer dagligdagse formen for robot-oppførsel som nå hjemsøker X, er mer enn noen kan tåle. Om det bare var å se en heit dame proklamere «::Pussy::In::bio::» som tilsvar på noens såre erklæring om samlivsbrudd, så hadde det vært greit. Men når jeg attpåtil må bla side opp og side ned for å finne et genuint svar på hvordan jeg løser måneport-puslespillet i Baldurs Gate 3, da har det rett og slett gått for langt.

Denne «drittifiseringen» av internett har til og med inntatt respekterte medier. Store norske aviser skriver stolt at deres saker er skrevet i samarbeid med KI. Spesielt sporten har fått merke denne nyvinningen.

Sportsjournalistisk har allerede et rykte på seg for å være sterilt, men når vi hiver en androide med vakuum mellom ørene inn sammen med de allerede PR-trente spillerne, blir jo resultatet håpløst kjedelig. Vi blir lovet at disse sakene er kvalitetssikret av journalistene – kys meg i ræva. Det er ikke noen kvalitet igjen å sikre.

Når det kommer til menneskehetens oppfinnelser, så er internett i sjiktet med hjulet, flammen og ferdig oppskjært brød. Men jeg nekter at det å lese haugevis av oppspydd, sammenskrapt internettdrit skal være min versjon av å få leveren hakket ut av en ørn.

Kutt i tilleggspoeng til høgare utdanning

5. april la regjeringa fram to stortingsmeldingar som forandrar opptakssystemet til høgare utdanning betydeleg. Studentar reagerer ulikt på endringane.

TEKST: Ayne Kifle Assefa Aalen og Martin Lindheim | FOTO: Pia Arntsen

Utdanningspolitisk talsperson Elise Waagen i Arbeidarpartiet forklarar nokre av hovudpunkta frå meldingane:

– I dag har vi opptaksreglar som gjer at mange unge brukar for lang tid på å komme i gang med studia. Dette ryddar vi opp i, og det blir meir fornuftige opptaksreglar. Det vil unge over heile Noreg tene på.

Hastverk

Waagen fortel at ho er stolt over at Støre-regjeringa tar tak i problema i opptakssystemet i høgare utdanning. Særleg har bruken av alderspoeng og tilleggspoeng i opptakssystemet vore problematisk.

Forsknings- og høgare utdanningsminister Oddmund Hoel forklarte i pressekonferansen at ein i dag kan makse ut 14 tilleggspoeng på ordinær kvote.

Det vil seie at ein person som går ut av vidaregåande med 4,0 i snitt, etter å ha henta alle moglege opptakspoeng, kan søke seg inn på studium med 5,4 i snitt.

– Det har gått inflasjon i tilleggspoeng, og alderspoeng er eit hinder for at unge kan komme i gang med studia. Korkje samfunnet eller dei unge er tent med eit system som held unge i ei venteseone før dei kan komme inn på draumestudiet, seier Waagen.

TAR GREP: Utdanningspolitisk talsperson Elise Waagen i Arbeidarpartiet meiner det er på tide å ta tak i opptakssystemet. Foto: Startinget.

SAMLE POENG: Forsknings- og høgare utdanningsminister Oddmund Hoel meiner at alderspoeng har sinka utdanningsstarten unødvendig. Foto: Regjeringa.

Endringar som følge av Stortingsmeldingane:

Realfagspoeng blir justert frå maks fire til maks to.

Fjerning av tilleggspoeng for framandspråk.

Fjerning av tilleggspoeng for folkehøgskuleår.

Tilleggspoeng frå førstegongs-teneste blir justert frå to til eit.

Kjønns-poeng blir endra til kjønnskvote.

Utdanningsinstitusjonane kan søke om å få kvoter for å balansere skeivheiter.

Dei særskildekarakterkrava på sjukepleiarutdanninga blir fjerna.

Dei særskilde karakterkrava på lærarutdanninga består, men utdanningsinstitusjonane kan søke om unntak frå dei.

ARBEIDSFORHOLD ER VIKTIG: Lektorstudentane Olav Vindnes og Emil Berg Veisten meiner at arbeidsforholda i sjukepleie- og læreryrket er viktig å ta tak i i tillegg til opptakskrava.

KRITISK: Janeh Mohammed byrja å studere rett etter vidaregåande, men er kritisk til at regjeringa vil presse andre til å gjere det same.

SPENT PÅ RESULTAT: Johan Storesund studerer cybersikkerhet og datakommunikasjon og er spent på kva endringane vil gjere med den framtidige studentmassen. Foto: Ayne Kille Assefa Aalen.

VERDIFULLE POENG: Tommy Tran, Marichen Kittilsen og Andreas Stapnes studerer fysikk og matematikk og har alle fått realfagspoeng frå vidaregåande. Foto: Ayne Kille Assefa Aalen.

Olav Vindal og Emil Berg Veisten studerer lektor i samfunnsfag og påpeikar at karakterane frå vidaregåande blir viktigare etter endringane.

Vindal tykkjer det er synd at ein hevar terskelen for å vente eit par år med å studere.

– Det å for eksempel avtjene første-gongsteneste er verdifullt for samfunnet. At ein då reduserer ekstrapoenga for dette samtidig som vi skal auke talet på vernepliktige, sender motstridande signal, seier han.

Han undrar seg òg over at tilleggs-poenga frå folkehøgskule er fjerna.

– Då seier jo regjeringa at folkehøgskule er å sose rundt i eit år. Eg har ikkje vore på folkehøgskule sjølv, men eg trur ein blir danna som menneske på ein heilt anna måte. Det gir deg kompetanse, seier Vindal.

Veisten seier at han forstår intensjonen bak endringa i opptakssystemet.

– Eg forstår at regjeringa vil få folk ut i arbeid med éin gong, men det kan jo gjere at folk vel eit studium dei ikkje er nøgd med.

Janeh Mohammed studerer europastudium med statsvitenskap og tok eit årsstudium i engelsk rett etter vidaregåande. Ho er samd i at presset for å studere noko med éin gong kan vere vanskeleg for mange, og at ein pause etter vidaregåande kan gi personleg utvikling for mange.

– For meg var det heilt riktig å studere rett etter vidaregåande, men eg tykkjer ikkje at det bør vere slik at alle må gjere det.

Ingen karakterkrav

Andre endringar som kjem av stortingsmeldingane, er at særskilde karakterkrav som har vore i sjukepleiarutdanninga blir fjerna, og at ein opnar for unntak i karakterkrava for lærarutdanninga.

I dag er det krav om karakteren tre i norsk og matematikk for å komme inn på sjukepleiarutdanninga, og endringa vil gjere at karakterar blir nytta til rangering, ikkje kvalifisering. Når det gjeld lærarstudiet, skal det vere opp til utdanningsinstitusjonane å bestemme om det skal vere særskilde karakterkrav eller ikkje.

– Vi treng særleg fleire sjukepleiarar og lærarar. Difor avviklar vi høgresida sine kunstige karakterkrav i norsk og matte for sjukepleiarutdanninga, forklarar Waagen.

Hoel legg til at det er særleg mange som tar opp fag etter vidaregåande for å byrje på nettopp sjukepleia.

– Dette forskyv studiestart, og kravet må difor fjernast, seier han.

Lektorstudent Veisten meiner at det er fornuftig å fjerne dei særskilde krava på sjukepleiarstudiet, men at arbeidsforhold òg spelar inn på rekruttering.

– Det er jo bra at karakteren i norsk ikkje er eit hinder for å bli sjukepleiar når det er sjukepleiarkrise, men eg trur at forholda i arbeidslivet uansett er eit stort hinder for mange.

Vindal er samd og seier at det same gjeld på lærarstudiet.

– Det er fleire som vil studere og faktisk jobbe som lærarar viss arbeidsforholda er betre. Eg forstår ikkje heilt poenget med karakterkrava. Viss du ikkje skal bli mattelærer, kvifor skal du kunne så mykje matte, spør han.

Han meiner at det må større endringar til i lærarutdanninga, fordi den ikkje er førebuaende nok til arbeidslivet.

– Forstår ikkje skulekvardagen

Waagen fortel at endringa i opptak til lærarutdanninga inneber at utdanningsinstitusjonane får moglegheit for dispensasjon frå opptakskrava i spesielle tilfelle.

– Dette er for å forhindre at karakterkrava ikkje stoppar motiverte kandidatar frå å søke, samstundes som ein sikrar god kvalitet i utdanninga.

– Når høgresida vil krevje karakteren fire i matte for å bli norskklærer, viser det at dei ikkje forstår skulekvardagen i Noreg. Med dette grepet sikrar vi norske elevar fleire lærarar med lærarutdanning, seier Waagen.

Hoel fortel at dei lyttar til dei som utdannar sjukepleiarar i Noreg.

– Fleire universitet og høgskular melder om at dei må avvise mange gode og motiverte søkarar på grunn av desse krava. Når det samstundes er stor mangel på sjukepleiarar, må vi ta grep.

Hoel understrekar at karakterkrava som har vore, ikkje nausynt har auka kvaliteten på sjukepleiarstudiet.

– Det viktigaste er ikkje kva ein kan før ein byrjar å studere, men kva ein

lærer innan ein er ferdig på studiet. Institusjonane har ansvar for kvaliteten, og vi har tillit til at dei passar på at han er god.

Viktig med realfagspoeng

Johan Storesund byrja på studiet i cybersikkerhet og datakommunikasjon rett etter vidaregåande og tykkjer det er riktig av regjeringa å redusere kor mange tilleggs-poeng ein kan få.

– Det er fint at det framleis finst realfagspoeng, sjølv om dei er reduserte. Det er kanskje i overkant at ein har fått tilleggs-poeng for å gå på folkehøgskule.

Han fortel at han er spent på resultatet som kjem av endringa frå kjønns-poeng til kjønnskvote.

– Eg har fått eit inntrykk av at kjønns-poenga har gjort at enkelte studium har blitt meir populære enn andre, berre fordi dei har kjønns-poeng, og at folk kanskje endar opp på eit studium dei eigentleg ikkje likar.

Tommy Tran, Marichen Kittilsen og Andreas Stapnes studerer fysikk og matematikk, og har alle realfags-poeng frå vidaregåande. Stapnes tykkjer

det er synd at det blir kutta i desse tilleggs-poenga.

– No er vel vi litt farga av kva vi studerer, men det er bra at ein har hatt eit insentiv for å velje dei vanskelege faga på vidaregåande, seier han.

Tran er kritisk til at regjeringa vil haste med å få unge ut i arbeidslivet så fort som mogleg etter vidaregåande. Han fortel at han sjølv ikkje visste kva han ville etter vidaregåande, og at dette er vanleg.

Stapnes meiner at kutt i alders-poenga er fornuftig.

– Ein høyrer jo om mange som ventar ganske lenge med å studere, og at ein til dømes berre kan byrja på medisinstudiet etter å ha samla alders-poeng.

Kittilsen trur at regjeringa sine endringar ikkje kjem til å endre studentmassen på deira studie så mykje.

– Vi har ikkje kjønns-poeng lenger, og mange som går her, er ganske unge og kjem rett frå vidaregåande.

Fysmatstudentane spekulerer i om kutt i realfags-poenga generelt kan gjere rekrutteringa til teknologi- og realfagsutdanningane mindre.

– Men kven veit, spør Stapnes. **UD**

– Vi kjenner oss som driten under skoen til studieadministrasjonen

Jamila Hussain Shah og Ingrid Walseth Frøyen er inne i sitt siste semester på bachelor i sjukepleie ved NTNU og fortel om dei dårlege forholda på studiet.

TEKST: Peder Bergset Botten og Ayne Kifle Assefa Aalen | FOTO: Torstein Olav Eriksen | ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

– Det seiest jo at det er slik vi kjem til å oppleva det i arbeidslivet og, so dette er nesten meir arbeidslivsforebuande enn noko anna på studiet, seier Shah.

Etter snart tre år på campus Øya sit dei att med ei kjensle av å vera nedprioritert.

Annanrangs

Frøyen seier at ho alltid har kjend seg som ein andrerangs student.

– Eg har inntrykk av at studieadministrasjonen sit med den haldninga at desse skal jo berre verta sjukepleiarar – dei skal berre turka rumpa uansett – so det spelar inga rolle kva vi gjer med denne utdanninga.

Shah er samd og legg til at ein internaliserer ei slik haldning sjølv.

– Du skal ganske aktivt motarbeida den kjensla for å tenkja at du faktisk fortener noko som sjukepleiarstudent, fortel ho.

Ho tykkjer at dei fortener ei betre studietid enn dei har.

– Eg er student i Noreg, på NTNU. Snittet går opp kvart år, men det følgjest ikkje opp med tilsvarande kvalitet. Kvifor skal eg arbeida so hardt for å verta nedprioritert frå første semester, spør Shah.

Dei opplever seg ikkje høyrde.

– Tilbakemeldingar vert ikkje tekne imot. Du ser inga endring. Vi får høyra frå kullet over at det var akkurat likeins med dei, seier Shah.

Ho lurar på kvifor ho skal prøva å få til ei endring når dei før ho ikkje har fått det til.

IKKJE GODT NOK: Sjukepleiarstudent Ingrid Frøyen er bekymra over den låge utdanningskvaliteten ved på sjukepleiarstudiet på NTNU.

– Vi er på det siste semesteret og kjenner at det har vore tre år der vi har kjempa for studiekvaliteten før vi til slutt har gjeve opp. No tenkjer vi at det ikkje vert noko betre.

Det er dette som er grunnen til at dei vil uttala seg offentleg om omstenda.

–No har vi mogleiken. Eg har frustrert meg over dette so lenge og skulle ynskja at eg kunne gjera noko, seier Shah.

Shah meiner at alle ressursene går til Gløshaugen.

–Vi unner dei det, altso. Eg tenkjer berre at det kan henda eg skulle vorte ingeniør i staden. Då hadde eg spara meg mykje av dette.

Kall og krise

– Summen av dette får meg til å tenkja når vert det egentleg verd det å arbeida i helsevesenet, undrar Shah.

Ho er redd for at det er ein egoistisk tanke.

– Men ein gjer jo ikkje jobben berre fordi ein vil passa pasientar og løysa eit samfunnsproblem.

Ho fortel at ho kjenner på ei skuld kjensle når ho seier det.

– Det skal liksom ikkje handla om deg. Det handlar om at det kjem ei eldrebølgje som vi skal taka imot.

Det er vi som skal passa på at dei lever til dei vert 140 år gamle, seier Shah.

Frøyen seier at det er mykje snakk om eit visst kall. – Som om dette er noko ein gjer fordi ein bryr seg so mykje om andre folk at den dårlege løna og dei dårlege arbeidsforholda berre kan passera.

Då lurar ho på kven dei skal gjera det for.

– Det er ikkje for oss sjølve, i alle fall. Og det er altfor tidleg å sitja med den kjensla allereie før du er ferdig med utdanninga. Sjukepleiarkrisen kan ikkje løysast av at ein skilde kjenner eit kall.

Manglar forskriftsfesta kompetanse
Frøyen seier at viss ein sjukepleiarstudent reiser på utveksling, kan ikkje NTNU garantera for at ein får riktig praksis.

– Eg tykkjer ikkje at dei burde ha lov til å skriva frå seg ansvaret på den måten.

Ho seier at universitetet i utgangspunktet berre tilbyr fem av dei sju forskriftsfesta praksisområda dei skal innom i laupet av utdanninga, og at ein, viss ein reiser på utveksling, risikerer å berre få praksis i fire av dei.

–Eg vart oppfordra til å reisa, men no kjem eg til å mangla tre av praksisområda når eg fullfører

FASTLÅST: Sjukepleiarstudent Jamila Shah fortel at tilbakemeldingar vert ikkje tekne imot, og at forholda på studiet ikkje betrar seg.

utdanninga, noko som gjer at eg tvilar på kor kompetent eg kjem til å verta som sjukepleiar.

Og det finst fleire emner med manglar.

– Studentar i anatomi står ikkje på grunn av undervisninga som NTNU tilbyd. Både førelesarar og eldre studentar råder oss til å nytta Med Easy, altså digitale, kommersielle førelesingar, som kostar tusen kroner i året. I tillegg kjem dyrt pensum, seier Frøyen.

Shah stadfestar at ein lærer meir frå Med Easy enn frå førelesing.

– Korleis står NTNU inne for at undervisningskvaliteten er so låg, spør Frøyen

Ho ser føre seg kva administrasjonen vil svara på eit slikt spørsmål.

– Dei kjem til å seia at dei manglar kapasitet til å handtera det administrative ved å byta praksislaup. Det er det same svaret dei gjev på alt, men då må dei ikkje taka inn so mange studentar viss dei ikkje taklar det. Det er uforsvarleg, meiner ho.

Uforsvarleg opptak

Dei tykkjer at det er trøgt i førelesingane.

– Eg skjønar ikkje kvifor dei tek opp so mange studentar når det er so trøgt på campus. Det seiest heile tida at det eigenleg ikkje er plass til oss, men at dei prøver å skvisa inn alle likevel.

I byrjinga tykte dei det var triveleg å vera eit stort kull, men etter kvart har mangelen på plass vorte plagsam.

– Eg skjønar at ein treng fleire sjukepleiarar, men då lyt ein faktisk leggja nok ressursar i utdanninga. Når det er lite pengar til studiet, er det jo vi som tek støyten for det.

Ho har ikkje tru på at dette er noko som kjem til å endra seg.

– Det handlar jo om midlar ovanifrå. Det NTNU kan gjera, er å ikkje taka opp fleire studentar enn dei kan gjeva eit verdig tilbod til.

YNSKJER GOD KVALITET: Fakultetstillitsvald Fredrik Neumann tykkjer det er leit å høyra at sjukepleiarstudentane ikkje opplever god kvalitet på studiet sitt. Foto: Privat.

Fredrik Neumann er fakultetstillitsvald på Fakultet for medisin og helsevitskap ved NTNU og seier at Studentrådet ikkje er kjend med hendingane og opplevingane Shah og Frøyen deler.

– Det er leit å høyra at desse studentane ikkje opplever god kvalitet på studiet sitt, seier Neumann.

Vidare fortel Neumann at Studentrådet MH er kjend med at praksis er problemfylt for mange, og at Studentrådet MH har arbeidd med å gjera dei økonomiske forholda rundt praksis betre.

– No får studentar dekt reiseutgifter på 125 kroner kvar dag og tilskot til husleige på 5000 kroner kvar månad.

Neumann oppfordrar studentar til å ytra seg når ting ikkje er som dei skal vere.

– Vi som tillitsvalde vil visa dei til kvalitetssystemet for utdanning. Til dømes finst det referansegrupper for kvart emne og studentrepresentantar for alle programområda. Dette er sterke reiskapar for studentmedverknad.

MÅ TAKLE ELDREBØLGJA: Shah og Frøyen meiner at studieadministrasjonen undervurderer kor viktig samfunnsoppdraget til sjukepleiarstudentane er.

– Helse vår har ingenting å seia gjennom studietida høyder Shah og Frøyen stadig at samfunnet treng fleire sjukepleiarar.

– Likevel kjennest det som at vi ikkje er verd nokon ting, at helse vår og tida vår ikkje er verd nokon ting. Det kjennest som at vi berre er her for å verta sjukepleiarar og for å lida oss gjennom livet deretter, seier Shah.

Ho skjønar at det kan høyrast ut som småtteri, men poengterer at det handlar om måten det vert lagt fram på, og at småtinga ballar på seg.

– Vi hadde fysisk anatomieksamen og fysisk seminar i exphil, medan dei andre studentane hadde hatt digital undervisning sidan rett etter fadderveka under koronautbrotet. Ein fortel eigentleg sjukepleiarstudentane at «vi drit i dykk», seier ho.

Frøyen fortel at dei ikkje fekk vita at eksamenen skulle vera fysisk før dagen før eksamenen.

– Vi fekk kontrabeskjedar att og fram heilt til kvelden før. Det var fleire, meg sjølv inkludert, som var sikre på at eksamenen vår vart avlyst, slik som alle andre, og som difor ikkje hadde motivasjon til å øva.

Ho seier at det i kvar e-post dei fekk, stod at sjukepleiarane skulle få endeleg avgjersle etter kvart.

Shah tykkjer at det skal visast respekt for helse deira, sidan dei trass alt skal ut i helsesektoren sjøve.

– Vi er sjukepleiestudentar. Det er vi som skal taka hand om alle sjukdomane, men vår helse har ingenting å seia. Vi var 240 på kullet, men måtte likevel samlast til fysisk eksamen på Sluppen.

Ho tykkjer at det er i overkant tidleg å oppdaga at å vera sjukepleiar er akkurat slik ein ofte får inntrykk av i media.

– Du er alltid nøydd å slåst for å koma deg gjennom. Og det er alltid noko som lyt veljast bort, anten det er svevn, karakterar eller å vera sosial.

Shah seier at det er lite gøy å vera sjukepleiarstudent i Trondheim.

Intervju med rektor: – Eg var ikkje spesielt skuleflink

Det er ikkje alltid like skummelt å kallast inn til rektor sitt kontor.

Då Anne Borg trekte seg frå rektorstillinga, vart dåverande prorektor for forskning og formidling, Tor Grande, konstituert som rektor ved NTNU fram til mai.

I dag har han sett av noko av si dyrebare tid til å fortelja livshistoria si til Trondheim sine studentar. →

– Eg er ein vanleg student; eg vil òg ha masse verv og drive med det som gjer Trondheim til ein bra studentby, seier Shah.

Måtte dela seng med framand medstudent

– Eg måtte flytta til Oppdal til min første praksis, seier Frøyen.

Ho skulle finna ein stad å bu sjølv.

– Men når ein midt i semesteret skal finne ein korttidsleigd bustad på kort varsel på ein liten stad, er ein ikkje akkurat på leigetakar sin draumemarknad.

Det enda med at ho delte seng med ein medstudent som ho ikkje kjende frå før, i to månadar.

– Og ein får dekt éi reise frå praksisplass med billegaste reisemåte.

Ho seier at billegaste reiseveg frå Oppdal er med lokalbussen.

– Han køyrer ei mjølkerute og tek tre timar, med forti minutt venting på Støren. Dei dekkjer ikkje Dovrebanen som tek to timar og går direkte.

Når ho har helgejobb i Trondheim, for å få endane til å møtast, lyt ho dekkja den reisa sjølv.

– Og Gud forby at du skal treffa nokon ei helg eller gjera noko sosialt, seier Shah.

NTNU har prestisje

Shah undrar seg over at slike problem kan oppstå på eit prestisjefyllt og stort universitet som NTNU.

– NTNU har vel so godt rykte på seg at dei ikkje treng å ha nokon høg kvalitet på utdanninga si; dei får søkjarar uansett, seier Frøyen.

Ho meiner at dei andre mindre universiteta har meir å bevisa, og gjev studentane høgare kvalitet på undervisninga.

– Alle dei høyskulane som no har vorte universitet, særleg USN, har eg høyrd mykje bra om.

Dei har færre plassar og gjev studentane høgare kvalitet på undervisninga.

Shah meiner det er mykje viktigare med kompetanse enn rykte.

– Det er ikkje NTNU sitt rykte som sikrar at eg veit kva eg skal gjera når eg står aleine med ein pasient, seier Shah.

Kritikken frå sjukepleiarstudentane er lagt fram for instituttleiar Solveig Grudt ved Institutt for samfunnsmedisin og sjukepleie. Ho svarar dette i ein e-post:

– Studentane sine utsegn er subjektive einskildutsegn det ikkje vil vera riktig av meg å kommentera, utover at vi ikkje kjenner oss att i deira beskriving av utdanninga. **UD**

INGEN KOMMENTAR: Instituttleiar ved Institutt for samfunnsmedisin og sjukepleie Solveig Grudt vil ikkje kommentera sjukepleiarstudentane sine opplevingar. Foto: NTNU.

Spreking

Tor arbeider heile dagen, kvar dag, for tilsette og studentar. 60-åringen er likevel sprekare enn at han set seg ned for å kvila etter ei lang arbeidsveke.

– Ungane og eg har heldigvis felles interesser. Me er mykje på fjellturar og sykklar offroad ute i Estenstadmarka eller Bymarka.

Både far og søner har stor glede av å vera ute i naturen. Og gjerne i dei bratte Alpane.

– Me budde i Sveits då eg hadde forskingstermin. Då budde gutane og eg der, og kona pendla herifrå. So me tek gjerne ein ferie på fjelltur i Mellom-Europa.

Som student dreiv han med handball i det som den gongen heitte NTHI, men det slutta han med som førtiåring.

– Du er like god i hovudet, men kroppen tolerer det ikkje. Eg berre skada meg og hadde rett og slett ikkje styrke nok, so eg var nøydd å byrja med noko anna.

– *So då vart det utforkøyring med sykkel?*

– Ja, det hender at ein rammar der òg, men ein tolerer vel ein støyt.

Saknar fritid

Tid, og spesielt fritid, er ei eksotisk mangelvare når ein er rektor, men det er viktig for Tor å taka seg heilt fri med jamne mellomrom.

– Eg har fått til å taka heilt fri i helgene, men kvardagane går stort sett med til arbeid.

Han anar ikkje kor mykje tid jobben faktisk tek.

– Det tør eg ikkje tenkja på. Mykje meir enn førti timar i veka, i alle fall. Men eg har vorte flink til å sørgja for at eg ikkje tråkkar over grensa, for då jobbar du ikkje bra, rett og slett. Men fritid er noko eg saknar litt.

– Du er nøydd å prioritera

Jobben er ikkje ferdig klokka fire. Som oftast er han ikkje heime før klokka seks eller seinare.

– Slik er det å ha leiaransvar. Det er mange andre enn rektor som har det sånn i organisasjonen, men folk ved NTNU er generelt glade i jobben sin, so det

vert ikkje alltid opplevd som ei påkjenning.

Tor er oppteken av å vera far òg. Då gutane var små, var det viktig for han å ha pappapermisjon. Mykje av fritida går til familien.

– Far min døydde i vinter. Då gjekk det ein del tid til det. Jobb er no éin ting, men ein vil jo bruka tid på familien òg. Tida vert dyrebar.

Tor veit korleis han skal bruka tida. – Du er nøydd til å prioritera. Medan pappa levde, prioriterte eg å vera med han kvar veke. Eg var den einaste slektningen som bur her, so det var viktig.

Testa ut grenser

Det er ein kortreist rektor NTNU har funne. Tor er oppvaksen på Nardo og har stort sett vore i byen heile oppveksten.

– Eg har trådd mine barnesko og ungdomssko her i byen. Eg gjekk på Nardo barneskule, Singsaker ungdomsskule og Strinda vidaregåande. So arbeidde eg eitt år, før eg byrja på NTH, som det heitte den gongen.

Han tok sivilingeniørutdanning i kjemi, som

han har vore oppteken av sidan han var unge. I tiårsalderen fekk han nemleg eit kjemisett.

– Det gjaldt å testa ut grenser. Eg var veldig nysgjerrig på kjemi, og det var vel inga overrasking for dei ikring meg at eg enda opp innanfor realfag.

– Ikkje spesielt skuleflink

Det var ikkje kjemi som var fyrstevalet.

– Eg er dyslektikar og var ikkje spesielt skuleflink; dei som har slite med det, veit jo kva det inneber. Eg hadde skrivevanskar, men ikkje særleg lesevanskar, og kom ikkje inn på studiet eg ville søkt på om eg hadde betre karakterar.

Han kunne godt tenkt seg å studera fysikk.

– Men det var heilt urealistisk, so eg tenkte aldri på å søkja. Eg var nøgd med kjemi, men eg hadde nok ikkje kome inn på noko anna. Mykje av det eg har forska på, er i grenseland mellom fysikk og kjemi.

Til trass for alle åra som kjemikar og forskar kan han ikkje taka stilling til kva som er yndlingskjemikaliet hans.

– Det var eit godt spørsmål. Eg såg på periodesystemet ein gong og tenkte på kva for grunnstoff eg ikkje hadde

arbeidd med i forskinga. Det var ikkje mange element, so eg trur ikkje eg har nokon favoritt. Eg arbeidde mykje med fluoridar ein gong, men det fagområdet døydde ut.

– For radikale i mitt hovud

Dessutan var han mykje på Samfundet i studenttida.

I dag finst det mange alternativ til Samfundet, men den gongen var det meir avgrensa. Den gongen var Samfundet arven etter studentopprøret. Storsalen var delt i to.

– Då sat den konservative fraksjonen på éi side og den raudare på andre sida. Det var eit gap imellom og veldig polarisert.

– *Kva for side sat du på?*

– Eg var nok meir på venstresida, men dei var litt for radikale i mitt hovud. Den gongen såg ein spora etter marxist-leninist-rørsla endå, og dei var kjende for å vera kompromisslause. Det var ikkje noko negativt med korkje den eine eller andre leiren, men lite rom for dei i midten og for mangfald.

Tor var der mest som tilskodar og deltok ikkje i debatten sjølv. Det enga-

sjerte dei spesielt interesserte, men ikkje dei fleste, trur han.

– Samfundet er nok litt sunnare og meir konstruktivt no enn den gongen. I dag er mange opptekne av miljø og andre saker, ikkje berre partipolitiske ting.

Ein rektor for alle

Som student vart Tor fort glad i akademia.

– Allereie i andre klasse hadde eg funne ut at eg skulle taka doktorgrad, og såg føre meg å verta professor og å ha ein karriere innanfor akademia.

No har han vore tilsett ved NTNU i 30 år og professor i 27 år.

– Fram til no har eg hatt ein fot i fagmiljøet. Eg har vore rettleiar for master- og doktorgradsstudentar.

Han kunne ikkje rettleia masterstudentar etter at han vart prorektor, men rettleiar framleis stipendiatar.

– Avstanden mellom den einskilde tilsette eller student og rektor vert opplevd som stor, altso. Eg vil aldri få treft dei 8000 tilsette eller 45000 studentane; det går ikkje.

Det er viktig for Tor å ha forståing for og erfaring med korleis det vert opplevd å vera tilsett eller student. Han

trur heller ikkje at han vert oppfatta som ein-sidedig, sjølv om han har sine røter på Gløshaugen.

– Eg vil ikkje oppfatast som ein rektor for berre éin del av institusjonen, men for alle.

– Det var enklare før

Tor har mykje på hjartet når han skal svara på kva han tek med seg frå tida som student inn i jobben som rektor.

– Du ser jo kor viktig det psykososiale arbeidsmiljøet er, og kor viktig det var for min del å ha gode vener, både dei eg studerte med og dei eg spelte handball med. Det å ha tilhøyrsløse og ikkje kjenna på einsemd, slik eg trur mange gjer i dag, var viktig.

Sosiale medium får skulda for noko av skulda for problema.

– Møte mellom menneske trur eg er viktigare i dag enn nokon gong, med dei digitale utfordringane som kjem. Du vert menneske medan du studerer; det er den søkjande perioden når du slår deg til ro og finn personlegdomen din.

Han trur studentar i dag står overfor fleire val.

– Det var enklare før. Når du byrja på eitt studium, var det ikkje eingong sikkert at du hadde råd til å byta.

Men so var det sikkert ikkje so dyrt å vera student den gongen.

Tor tykkjer at alt verkar meir dramatisk i dag.

– Eg har undervist i mange år og høyrer ein del tvil hjå studentane, til dømes kring om dei har teke rett val. Då plar eg seia at ein ikkje sluttar å læra når ein er ferdig utdanna. Du står ikkje ved eit vegskilje heile tida, det er mange mogleikar.

– Dette er noko han prøver å få studentane til å skjønna.

– Berre gjennomfør, so får du interessante arbeidsoppgåver seinare. Studievalet er ikkje so dramatisk som ein kan få inntrykk av. So eg tenkjer mykje på å skapa trygge rammevilkår og gode omstende for å trivast, men samtidig læra. Eg arbeidde mykje under studiet sjølv.

Rektor med liten r

Når han vert spurd om korleis han som rektor arbeider med dette, er han brått ikkje Tor lenger, men rektor.

– Det er jo ein av dei viktigaste tingane gjer, ikkje berre som rektor, men gjennom heile leiarlinja på NTNU. Det er jo veldig organisert og strukturert arbeid i måten me arbeider med studia.

– Men kva med deg? Korleis er det du arbeider med dette?

– Eg har heilskapsansvaret. Eg har jo hatt meir ansvar for forskning før, men no er eg nøydd å vera mykje meir oppteken av utdanningsoppdraget og studentar. Der har det vore klåre prioriteringar som handlar om å leggja til rette for gode læringsmiljø og gode studium.

Han er slett ingen eineveldig herskar og audmjuk når det gjeld ambisjonane som rektor.

– For det fyrste trur eg at ein lyt passa på å ikkje overdriva påverkinga av éin person i ein stor organisasjon. NTNU fungerer godt fordi me er eit lag. Som rektor har du gode prorektorar og ein hovuddirektør – ein god rektorstab.

Han tykkjer at dei er mange flinke folk og seier at summen av det dei får til, er det som institusjonen haustar av.

– Eg er oppteken av mange ting. Akkurat no står me i ein vanskeleg situasjon med stagnerande budsjett. Då er det viktig å taka vare på arbeidsmiljøet til dei tilsette.

Ikkje allmektig

Når han seier at det er avgrensa kva éin person kan utretta åleine ved NTNU, er det naturleg å spørja kva han som rektor faktisk har makt over.

– Heldigvis er ikkje ein rektor allmektig. Institusjonen byggjer mykje på medverking og medbestemming.

Avgjersler som vert tekne på NTNU, er godt forankra.

– Men du, rektor med liten r, kva er i di makt?

– Det som rektor er oppteken av, er å ikkje berre ha ein symbolverdi, men ei påverkingskraft i tillegg. Det er viktig å vera tydeleg.

Studentmedverking er heilt avgjerande

– Viss du skal vera heilt ærleg, tykkjer du at me studentar stiller rimelege krav, eller tykkjer du av og til at me er litt plagsame?

– Nei, veit du kva, eg er rett og slett berre imponert over dei tillitsvalde. Eg treff jo både dei i Studenttinget og dei som sit i styret, og dei bidreg berre konstruktivt. Det er ikkje alltid eg er einig, men eg har til gode å verta irritert.

Han tykkjer ikkje at dei klagar og skulle heller ynskt at dei var endå meir engasjerte.

– Me ser at dei som arbeider for studentdemokratiet gjer ein kjempeinnsats og er viktige røyster.

Då er det naturleg å spørja kven som vert tillagde mest vekt når ei avgjersle skal takast – dei 8000 tilsette eller dei 45000 studentane.

– Eit universitet utan studentar, kva ville det vore? Det seier jo eigenleg alt. Han utdypar heldigvis likevel.

– Me har vore utruleg heldige med å ha fått studentar som er so motiverte, men ein skal ikkje tru

at ein ikkje har eit forbettingspotensial når det gjeld utdanningskvalitet. No kjem jo kunstig intelligens og digitale utfordringar, og då er me berre nøydd til å vera frampå.

– Men når ei avgjersle skal takast, og studentar meiner éin ting og tilsette meiner noko anna, korleis vektlegg du dei synspunkta?

– Eg meiner at me er ein organisasjon som lyttar, det vil eg absolutt seia. Det vil ikkje seia at me alltid er samde, men at me til dømes justerer eit vegval ut frå studentperspektivet.

Det er noko dei gjer dagleg, seier han.

– Og det er eit ganske stort apparat knytt til utdanningskvalitet, der medverking frå studentar, frå referansegrupper og tilbakemeldingar, er heilt avgjerande.

Nokre velmeinte råd

– Kva vil du fortelja til studentane? No har du eit talerøyr ut til alle studentane i Trondheim.

– Akkurat no håpar eg at eg får glede av å halda ein tale på immatrikuleringa. Å vera rektor og seia nokre forhåpentlegvis fornuftige ord til studentane på starten av semesteret. Engasjer deg, vil eg seia. Ikkje berre fagleg, men menneskeleg òg. Sørg for å taka vare på medstudentane dine.

Han er uroa for utanforskapen hjå studentar, og at ikkje alle opplever ein fellesskap.

– Dei som ikkje får oppleva det å studera med ein kollega eller å ha eit friviljug verv, dei mistar noko som menneske. Det var ei veldig viktig tid som prega korleis eg vart, og det å ikkje vera åleine i den prosessen trur eg er viktig.

Det uroar han å høyra om kor mange unge som opplever einsemd.

– Det håpar eg at alle tek eit ansvar for, inkludert organisasjonen. Det er viktig, til dømes, at du er nøydd å møta fysisk for å treffa andre menneske og oppleva ein fellesskap. Og bruk tida godt. Det er trass alt viktig å få med seg kunnskap undervegs.

Vegen vidare

Tor er ikkje sikker på kva for veg han går når han trappar av som rektor.

– Det er avhengig av når eg vert ferdig. Viss eg er ferdig om to månadar, er eg framleis prorektor, men eg har håp om å få vera rektor i den neste leiarperioden, altså i fem år til.

Og viss han går av som prorektor, gler han seg til å undervisa studentar.

– Eg har jo ei professorstilling, so eg skal leva godt med det. Forskingskarrieren har nok fått seg eit skot for baugen, for å seia det sånn, men eg skal gjerne taka ansvar for undervisning.

Han veit kva han aller helst vil når neste rektorperiode går ut om fem år.

– Då er eg 66 år, so eg kan jo taka ein runde til. **UD**

SATSE PÅ SAMTYKKE: Masterstudenten Rikke Hembre har brukt de siste to årene på å undersøke unges holdninger til sex og samtykke.

Kvinnekamp og samtykkelov:

– De verste sidene av debatten ligger og ulmer i et Tiktok-vakuuum

Sex og deiting er hete politiske spørsmål for tiden, men bør man stille politiske krav til sex?

TEKST: Martine Louise Skulstad og Stener Storstenvik
ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen
FOTO: Tiril Sofie Røstad

Den siste tiden har det floreret med artikler og meningsinnlegg etter at FpUs leder Simen Velle uttrykte at både kvinnekampen og deitingkulturen i Norge har gått på bekostning av menn.

– De verste sidene av debatten ligger og ulmer i et Tiktok-vakuuum, sier Rikke Hembre.

Masterstudenten i likestilling og mangfold har fulgt med på debatten, og hennes egne sosiale medier har blitt svermet av ulike synspunkt på holdninger rundt deiting og sex. Hun har også en stemme inn i diskusjonen med sin egen masteroppgave, dedikert til å forstå unge voksnes holdninger til sex og samtykke i Norge.

Samtidig som det debatteres om mennesker har krav på sex, har vi blitt mer oppmerksomme på omfanget av skadelige seksuelle hendelser. Nå ligger det et forslag på Stortingets bord om å innføre en samtykkelov i Norge.

I dag regner norsk straffelov voldtekt som sex hvor vold eller trusler er involvert. Den foreslåtte

samtykkeloven definerer voldtekt som sex uten samtykke og presiserer at det må være klart samtykke fra begge parter for å ha sex.

Å trekke samtykke inn i debatten

Hembre forklarer at samtykkeloven skal gjøre det lettere å forstå hva et overgrep er, ved å legge fokuset på at kun et uttrykt ja betyr ja.

– Hovedsakelig er det meningen at loven skal være mer holdningsendrende enn juridisk endrende, sier Hembre.

Masterstudenten utdyper at mye av kritikken mot den foreslåtte loven er basert på misforståelser av hva loven vil innebære og hvordan den vil utøves i praksis.

– Loven tolkes noen ganger til det ekstreme, som at man må signere en kontrakt eller bruke BankID for å ha sex. Men det er altså ikke det man prøver oppnå, uttrykker hun.

Etter at Sverige og Danmark innførte sine samtykkelover, har statistikken i begge land indikert at omfanget av seksuelle overgrep har økt. Dette kan →

trolig forklares med at begrepet omhandler mer enn å skaffe seg sex på et voldelig vis. Slik statistikken i Norge er nå, har én av fem kvinner vært utsatt for voldtekt ifølge nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

– Jeg har mange venninner som har gått gjennom dette, og jeg har selv gått gjennom det. Jeg vet hvor vondt og tungt det er. Og det er ikke til å legge skjul på at kvinner er mest utsatt, sier Hembre.

Hun uttrykker at det er mange følelser i diskusjonen, og at disse trolig sitter sterkere i kvinner, både for dem som frykter å bli utsatt for overgrep og for dem som har følt traumat på kroppen.

Svekkes mannskampen av kvinnerop?

Tidligere i mars argumenterte Velle for at likestillingen har gått for langt, og at dagens kvinnekamp svekker menn. Rikke Hembre mener ikke at kvinnekampen har gått på bekostning av menn, men heller har lagt til rette for at menn får muligheten til å kjempe egne kamper.

– Bare fordi kvinner får den plassen, mister ikke menn noe som helst. Man burde heller se hva den andre parten har fått til og strekke seg etter det. Det ene utelukker ikke det andre, og to kamper kan foregå samtidig uten å ta fra hverandre, sier hun.

VÆR STOLT: Rikke Hembre mener det er viktig å stå for det man tror på og kjempe mot de urettferdighetene man ser i samfunnet.

“ Det er en opplevelse av at om noe skal endres, så ser man på det ekstreme, som å måtte signere en kontrakt for å ha sex.

Hembre påpeker også at når rammene settes for en heteronormativ kjønnsdebatt, utelukkes en stor andel mennesker som ikke faller innenfor de tradisjonelle kjønnsgruppene, som transpersoner, ikke-binære og skeive. Dette på tross av at det kanskje også er disse som har noen av de hardeste kampene.

– Det å kalle det mannskamp ekskluderer på en måte en stor gruppe menn som blir tilsidesatt i debatten. Da er det viktig å huske på at mannskamp også er skeive menn og transmenn sine kamper, sier hun.

Hun er også tydelig på at det må snakkes mer om utfordringene menn møter, som deres mentale og seksuelle helse, og at kvinners utfordringer ikke

skal overskygge menns.

– Det er likestillingskamp som gjelder, og det jeg kjemper for. Det er vanskelig for meg å sette meg inn i hva menn opplever, fordi jeg er kvinne, men jeg skjønner jo at vi sliter med mye av det samme, fordi vi alle er mennesker, sier Hembre.

Perspektiver utenfra singelboblen

Jenny Nordaune og Christopher Abrahamsen studerer sammen og er begge i langvarige forhold. Begge har vært samboere i over tre år, men understreker at det ikke er med hverandre.

– Er dere enige i påstanden om at det er lettere for kvinner å få seg ligg?

– Nei, svarer Nordaune.

– Ja, svarer Abrahamsen.

De ser på hverandre.

– Tinder er så jævlig «wack». Jeg føler det ikke er noen det funker bra for, utdyper Nordaune.

Vi spør videre hvem de tror har det vanskeligst med å få et fast forhold.

RETT DOSE LIKESTILLING: Studentene Jenny Nordaune og Christopher Abrahamsen mener at det ikke er likestillingen som er problemet, men fordeling av goder og større valgmuligheter.

– Jeg tror det er kvinner som har det vanskeligst. De forventer kanskje mer av menn enn de gjorde før, sier Abrahamsen.

Jenny trekker frem at kvinner stiller andre krav enn det de kunne før, i tillegg til at det kan være en forskjell på hvor vanskelig det er ut fra hvor i landet man bor.

– Jeg er fra en bygd, og man merker at guttene der sliter mer med å finne en partner. Spesielt når kvinnene kanskje ønsker seg noen med høyere utdanning og inntekt og drar fra bygden, sier Nordaune.

Hun sier videre at hun tror problemet i debatten ikke handler om likestilling, men fordeling av goder i samfunnet. Det er noen menn som sitter på de materielle godene, og det blir en skeivfordeling i hvem som tydelig har noe og hvem som ikke har det.

– Jeg tror heller ikke at menn har fått noe svakere posisjon i samfunnet på grunn av kvinner, legger Abrahamsen til.

«Ons?»

Studentene Adrian Thorsen, Nora Nordgarden, Maren Eggen, og Lucas Peremans er midt i en studiepause. I vennegjengen har begge guttene kjæreste, mens jentene er single. Guttene er derfor ikke på deitingapper, mens jentene er det.

– Men jeg hadde Tinder før, skyter Thorsen inn.

Han forteller om en fuktig hyttetur på videregående, hvor alle guttene lastet ned Tinder og sveipet

i vei. De skulle miste jomfrudommen, og strategien var klar: kvantitet over kvalitet.

– Det blir jo veldig dumt, men vi sveipet utelukkende til høyre. Så sendte vi det samme til alle vi matchet med: «Ons?», sier han.

«Ons» står for «one night stand», eller altså et engangsligg. Nordgarden og Eggen stiller seg negative til strategien, selv om de synes det er artig at Thorsen lyktes med den. De sier at de sjelden svarer på slike meldinger, og at de foretrekker en første melding som ikke er sex-relatert, men heller viser personlighet og humor. De er likevel enige i at det er jenter som har lettest for å få seg et, ligg både gjennom deiting-apper og på byen. De tror likevel at gutter har det lettest for å få et seriøst forhold.

– Jeg tror gutter møter flere jenter som er åpne for forhold, enn jenter møter gutter som er åpne for forhold, sier Eggen.

De forteller videre at det ikke lenger er Tinder som gjelder. Gjengen forteller om en deiting-app som lar deg sette opp dobbeltheit mellom to fremmede på den ene siden, og deg og en venn på den andre. Jentene føler det er en tryggere måte å deite på.

– Det blir mindre sex-fokusert og mer som en hyggestund, sier Nordgarden.

Vi spør om kulturen vår er så gjennomtinderifisert som Velle foreslår. Firkloveren sier seg enig med Velle. Samtidig uttrykker de at de ikke møter så mange fra Tinder, og mener byen er det beste stedet å møte folk.

DOBBELDEITING: Lucas Peremans, Maren Eggen, Nora Nordgarden og Adrian Thorsen tror at deitingapper ikke lengre brukes for forhold, men for ligg.

– Samtidig tror jeg jenter får mye mer uønsket oppmerksomhet på byen enn gutter gjør, sier Thorsen.

Gjengen sier at de opplever at appene kan bli for sex-fokuserte, og at det kan være lettere å deite når man har en trygghetsperson med på deiten, slik at frykten for at det kan skje noe ubehagelig, minker.

Ja til samtykke

I en årrekke har flertallet på Samfundet gjort det tydelig at det ønskes en samtykkelov. I 2018 fastslo Storsalen at sex uten samtykke skal betegnes som voldtekt. I år tok de steget videre, med et resolusjonsforslag om at Norges samtykkelov skal baseres på «bare-ja-er-ja»-modellen. Forslaget gikk enstemmig gjennom, med 103 stemmer.

Samfundsmøtet «Du sa ikke nei», avholdt 9. mars, handlet om hvordan voldtekt blir definert og håndtert juridisk. Med på møtet var jusstudent Thea Myhrer og bistandsadvokat Lina Therese Remlo. Myhrer er også saksbehandler i JURK, en juridisk rådgivningstjeneste for kvinner, drevet av jusstudenter i Oslo, som ofte tar imot klienter som ønsker rådgivning om seksuelle overgrep.

På spørsmål om hvordan hun møter mennesker som opplever seksuelle overgrep, svarer Myhrer:

– Det er mange skadevirkninger psykisk som gjør at man har vanskelig for å sette ord på hva som har skjedd. Derfor er det viktig å lytte, være der og støtte dem i valgene de tar i prosessen.

Lina Therese Remlo jobber som bistandsadvokat, som betyr at hun representerer mennesker som har vært utsatt for straffbare handlinger. Hun jobber særlig med saker om vold, overgrep og voldtekt. Hun sitter også som medlem i et utvalg i Advokatforeningen som har bidratt til høringssvar på forslaget om en samtykkelov. Hun kaster seg på Myhrer sin uttalelse.

– Hvis noen nær meg hadde opplevd noe vanskelig som de ikke visste hvordan de skulle forholde

“ Jeg tror gutter møter flere jenter som er klare for forhold enn jenter møter gutter som er klare for forhold.

SAMFUNDSTMØTE: Lina Therese Remlo og Thea Myhrer snakket om den juridiske gangen av en voldtektssak. Foto: foto.samfundet.no

seg til, ville jeg lyttet og støttet dem i deres opplevelse, fulgt dem til hjelpeinstanser, hørt om de ønsket å snakke med politiet, tipset om muligheten for et gratis møte med advokat og vært en god venn, uttrykker Remlo.

De snakker videre om hvordan man kan skape en holdningsendring blant studenter når det kommer til sex, samtykke og voldtekt.

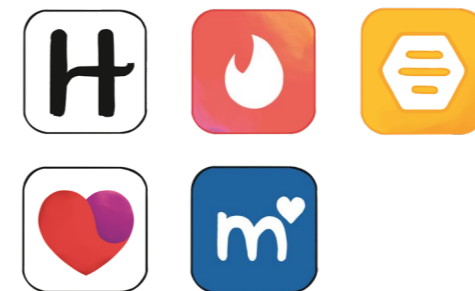
– Det å ha et samfunnsengasjement og bruke stemmen sin er med på å skape en holdningsendring. Det er også viktig å være bevisst på hvordan man snakker om disse temaene og tenke nøye over hvordan man formulerer seg, sier Myhrer.

Remlo understreker viktigheten av å bruke stemmen sin aktivt og har en klar oppfordring til studenter:

– Ikke vær den som bare godtar, men vær en motstemme mot voldtektsmyter. Ta til orde mot ting som sies eller gjøres, som ikke er greit. Ikke ta stilling til hva som skjedde eller ikke, men lytt til den som har vært utsatt og bidra med litt balanse i slike situasjoner, sier hun.

Det skjer også med menn

Masterstudenten Rikke Hembre uttrykker også at det viktigste funnet i hennes masteroppgave er at det må fokuseres tydeligere på holdningsendringer, og at det skaper et større rettsgrunnlag om saken

anmeldes. Hun fremhever at det er forståelig at mange er skeptiske til å anmelde nettopp på grunn av de psykiske påkjenningene.

– Det blir en stor byrde for deg som offer å gå gjennom en sånn type sak, men med en samtykkelov får man den tryggheten, og man føler seg ikke like alene i det, sier hun.

Hembre trekker frem at det er høye mørketall i Norges voldtektsstatistikk, og trolig er en andel av disse overgrepsutsatte menn. Vi spør henne derfor om hun tror at en samtykkelov vil få flere menn til å anmelde.

– Jeg håper det. I den første paragrafen i den nåværende voldtektslovgivningen står det at overgrep er sex med vold eller truende atferd. Dette setter et tydelig kjønnskill. Når vi snakker om vold, tvang og makt, er jo ofte menn den sterke parten, sier hun.

Hun trekker frem at det er viktig å fjerne fokuset fra vold og trusler når man vurderer samtykke. Hun håper at dette vil gjøre samtykkesmatikk mindre kjønnet og fjerne noe av stigmaet rundt overgrep og voldtekt for menn.

– Kanskje det får en god effekt i at det ikke går på hvem du er som person, men heller hva som har skjedd, sier Hembre med et optimistisk smil. **UD**

Hvem kontakter man om man blir utsatt for voldtekt eller overgrep?

Overgrepsheten på St. Olavs: et døgnåpent tilbud til alle som har vært utsatt for overgrep. Tilbudet kan være akutt eller etter avtale. Mottaket tilbyr rask hjelp og gjennomfører en rettsmedisinsk undersøkelse som kan brukes i en politianmeldelse, i tillegg til å gi pleie og rådgivning.

Politiet: Du kan ringe 800 40 008, som er politiets telefonnummer for vold og overgrep, hvor du vil få rådgivning om hva du kan gjøre videre.

Juridiske tjenester: JURK er et gratis rettshjelpstiltak for alle som identifiserer seg som kvinner, og som kan veilede deg i prosessen til å finne ut hvordan du juridisk vil håndtere situasjonen. Andre lignende tjenester som er åpne for alle, er Jusshjelpa, Jussbuss og Jussformidlingen. Man har også rett på tre timer gratis veiledning med en advokat for å finne ut hvordan man vil håndtere saken fremover.

NOK: et gratis lavterskel hjelpesenter for voldtektsutsatte, pårørende og fagpersoner. De gjennomfører enesamtaler, gruppesamtaler og sosiale tilbud som yoga, turer og matlaging.

Støttesenter for kriminalitetsutsatte: en tjeneste som bistår med veiledning i rettsprosessen, og følger deg gjennom straffesakprosessen, fra politianmeldelse til saken er avgjort.

Andre informasjonskilder: Dixisenteret, SSM (Senter for seksuelt misbrukte menn), VO-linjen og ulike krisesentre.

JENTER

på

HJUL

Hver onsdag er det jenteskating i Trikkestallen. Som to stivpinner dro to journalister fra Under Dusken for å bli en av jentene.

TEKST: Tuva Martine Ambjørseiet og Johanne Stokland
FOTO: Anne van den Hooven

En onsdag ettermiddag ankommer vi nervøst Trikkestallen. Nervene roer seg raskt når en blid jente ruller mot oss. På føttene hennes har hun rulleskøyter som dem på enhver rulleskøyte-disko.

Jenten er førsteårs bachelorstudent i psykologi Linnea Salt. Hun har nylig engasjert seg som frivillig vakt i hallen, men rulleskøytene er hun godt kjent med.

– Jeg begynte da jeg kjedet meg under pandemien. Da fikk jeg opp videoer på

Instagram av folk som drev med det og fikk lyst til å prøve selv, sier Salt.

Sammen med en venninne som ville lære seg å skate oppsøkte hun skateparken hjemme der hun kommer fra. I motsetning til venninnen foretrekker Salt å ha hjulene festet til føttene.

– Det er jo litt smak og behag hva man velger å leke med, sier hun med et smil om munnen.

Etter fire år med trening ser hun meget stødig ut på hjulene. Vi følger med

mens hun setter utfor i «bowlen» og slår hjul. Nybegynnerne fra Under Dusken må nok legge listen en del lavere.

Hjelper to Bambi-er på rullebrett

Vi polstret oss godt fra topp til tå og var klare for å møte vår første utfordring: å stå oppreist på brettet. Det tok ikke lang tid før vi ble spurt om vi trengte noen tips.

TRYGG PÅ BRETET: Yrkeskoleelev Frida Albertsen har skatet siden hun var ung, men det siste året har hun virkelig satt inn støtet.

– Prøv dere først frem med hvilken fot det er mest komfortabelt å ha foran på brettet, forteller yrkeskoleelev Frida Albertsen oss.

Albertsen sitter i styret til Trondheim Skate Association og er ofte å finne i skatehallen.

– Slapp av i knærne og pust med magen. Man må bare gå for det, og tryner man, så tryner man. Det går sjelden veldig galt. Bare fortsett å prøve så godt det lar seg gjøre, sier Albertsen.

Hun skatet mye i ung alder, men det er først det siste året hun har tatt det opp igjen.

– Jeg har alltid vært litt mer interessert i gaming og sånt, så da endte jeg opp med å henge med guttene i klassen. Faren til han ene satt i styret til Trondheim Skate Association, så jeg ble tatt med hit for å prøve noe nytt, forteller Albertsen.

Siden da har hun skatet sporadisk, men like før sommeren bestemte hun seg for å begynne igjen for fullt.

– Jeg undersøkte litt, dro til en park og så gikk det bra, sier hun.

For inspirasjonens skyld spør vi om hvilket triks Albertsen øver seg på for tiden.

– Nå prøver jeg meg på «healfip», hvor man dytter brettet slik at det går 360 grader rundt, forteller hun.

Vi innser fort at vi har lang vei å gå før en mulig «healfip» kunne landes. Først må vi tørre å stå på brettet.

En mannsdominert idrett

Albertsen forteller at skating er en veldig mannsdominert idrett. Hun tror det gjør at mange jenter kan synes det er skummelt å starte.

– De guttene som driver med det, er ofte på et veldig høyt nivå, særlig i forhold til nybegynnere, forklarer hun.

Selv kjente ikke Albertsen på denne frykten da hun først satte fot i hallen, men hun vet at venninnen hennes gjorde det.

– Når man ankommer hallen som eneste jente, skjønner jeg at det kan være ukomfortabelt å være helt ny, sier hun.

Albertsen er usikker på om jenteskating har bidratt til flere jenter i miljøet.

– Jeg er oftere i hallen de andre dagene i uken. Da er vi ofte én eller to jenter her, sier hun.

Denne onsdagen er det heldigvis flere jenter i alle aldre som ruller rundt. Det er betydelige nivåforskjeller, men selv om vi er to stivpinner fra Under Dusken, blir vi godt tatt imot.

Onsdager er en dag for rosa på hodet

Albertsens tips kommer godt til nytte for å bli komfortabel med brettet. Likevel merker vi fort at dette er en sport der mestring tar tid.

– Det går gjerne litt sakte i starten, men så kommer man inn i det etter hvert, og da er det litt flere muligheter til å gjøre triks, betrygger Salt oss om.

Noen som har kommet litt lenger enn oss, er studentene Aurora Kennedy, Ingrid Marie Wølneberg og Maria Lauvsnes. De startet med skating her på jenteskating for noen uker siden og er nå på deres fjerde onsdag.

– Det var jo skummelt da vi kom hit for første gang, men nå liker vi det mer og mer, sier Wølneberg.

Venninnene tror ikke at de hadde turt å prøve seg på skating hvis det ikke hadde vært for disse onsdagene.

– Aurora overtalte oss til å prøve skating, men jeg hadde nok ikke vært med dersom jenteskating ikke var et tilbud, sier Wølneberg.

PASSER SEG FOR GUTTA: Aurora Kennedy, Ingrid Marie Wølneberg og Maria Lauvsnes synes jenteskating er en fin arena å bli trygge på brettet.

ET TRIKS FOR DE ER FARNE: Psykologistudent Linnea Salt har stått på rulleskøyter i fire år.

Johannes Sundby er kommunikasjonsansvarlig i Trondheim Skate Association. Han sier at de tar jenteskating på alvor.

– Det er et viktig tilbud for å få flere jenter på brettet. Vi er stolte over den trygge arenaen jenteskatingen skaper, forteller Sundby.

Rulleskøyteeksperten Salt syns selv det var skummelt å komme til Trikkehallen for første gang, på jenteskate, selv om hun allerede kunne skate.

– Jeg dro på jenteskate, fordi det virket tryggere, forteller Salt.

Pass deg for guttene

Der hadde Salt rett, for frykten vår forsvinner et kvarter etter at vi har gått inn dørene til Trikkehallen. Samtidig merker man fort når dørene åpner for guttene igjen, noe som Kennedy, Wølneberg og Lauvsnes advarer oss i mot.

– Man merker godt når jenteskatingen er ferdig og det er åpent igjen for guttene å skate. Da fyker de rundt over hele området, og man føler virkelig at man er i veien for dem, mener Kennedy.

Dette merker også nybegynnerne fra Under Dusken. Med en gang klokken biker halv åtte, forsvinner de fleste jentene, og guttene tar over. Vi møter det høye nivået til guttene og trekker oss raskt til siden.

– Guttene tar mye plass. De kjører på et høyt nivå, og man føler ikke at det er nok rom til at vi kan stå i et hjørne og øve på å stå på brettet, sier Kennedy.

BLIR NOEN FALL: Så lenge man er godt beskyttet, så skader man seg ikke noe særlig.

Salt opplevde nettopp derfor selv at onsdagenes jenteskating skapte et tryggere miljø for henne.

– Det er skummelt å komme når det er mange, erfarne gutter som fyker rundt i alle retninger. Jeg tror flere jenter av den grunn ikke tør å prøve seg på skating, sier hun.

Salt tror også at enkelte nybegynnere er redde for å bli dømt av dem som er på et høyere nivå. Jenteskatingen blir derfor et trygt sted for dem som vil prøve seg på sporten.

Et støttende miljø

Selv om guttene som kommer etter jenteskatingen er skumle, så er de ikke noe å være redd for.

– Folkene i skatemiljøet er fantastiske. De er de mest støttende personene jeg kjenner, forteller Albertsen.

Hun oppfordrer flere jenter til å begynne å skate, også hvis det bare er noe man er nysgjerrig på. Hun beskriver en fellesskapsfølelse ulik noen annen.

– Skating er kjent for at man drar hverandre opp. Det er veldig sosialt, og man utfordrer seg selv på helt nye måter, sier hun.

Albertsen forteller at man blir mer koordinert av å drive med skating. Samtidig må man satse alt man har og stenge ute all tvil dersom man skal få til et triks. Det tror hun er egenskaper man lett kan ta med seg videre i livet.

Salt er enig i at det er en gøy form for aktivitet og mener at samtidig som man er fysisk aktiv, kan man utfordre seg selv kreativt ved å utforske triks og trikskombinasjoner.

– Jeg har egentlig aldri vært en veldig sportslig person, men rulleskøyter lar meg bruke de kreative sidene mine, sier Salt.

– Og så er det gøy med mer fart når man blir mer komfortabel, legger hun til.

På vei bort til Trikkehallen følte vi selv på stigmaet som er rundt skating. Vi var redde for å møte skumle gutter, men også altfor kule jenter. Vi trodde altså ikke at vi ville føle oss komfortable på jenteskatingen.

Likevel ga de som lå på et høyere nivå, oss tips, mens de som lå på samme nivå som oss, ga betryggende smil. Frykten for å bli dømt kunne vi altså raskt legge fra oss, da denne onsdagen absolutt ga mersmak. **UD**

KJEDSOMHETENS REDNING: Rulleskøyter ble for psykologistudent Linnea Salt en redning fra pandemiens kjedsomhet og hobbyen har nå vart i fire år.

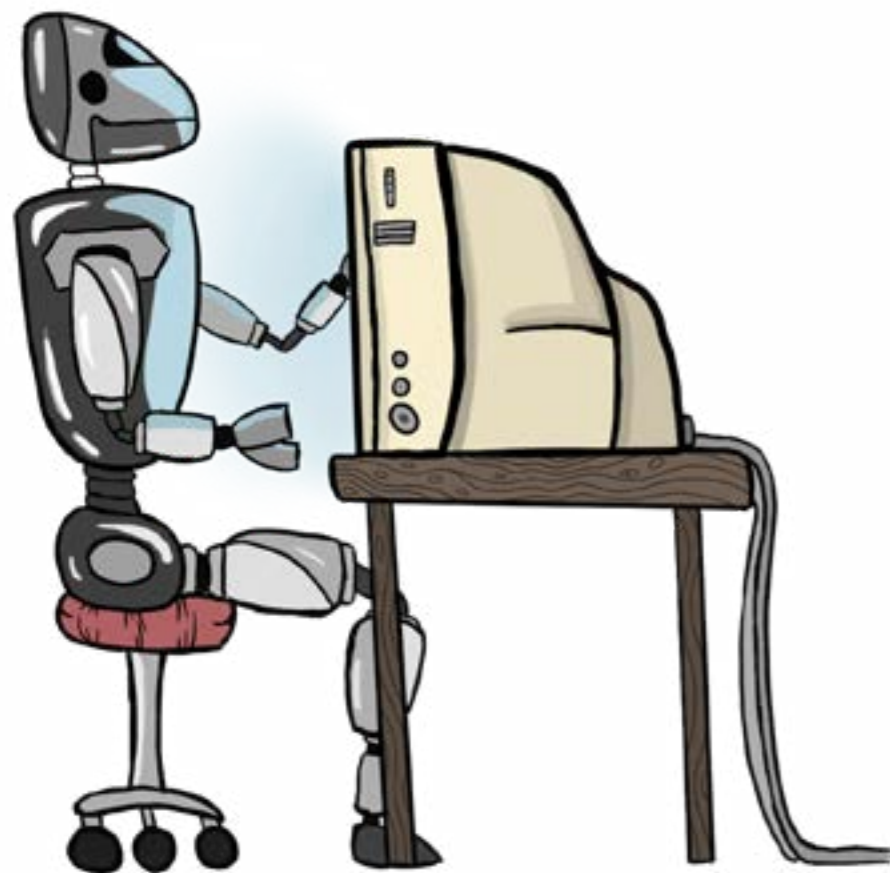

ET VIKTIG TILBUD: Kommunikasjonsansvarlig Johannes Sundby i Trondheim Skate Association er stolt av å skape en trygg arena for kvinnelige skatere.

Gratis penger, politikk og lykke

Mange mener borgerlønn kan brukes til å skape et bedre samfunn. Under Dusken tar opp temaet med en filosof.

TEKST: Halvor Elverum og André Torvestad | FOTO: Toby John Varhaugvik | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Selvkjørende busser, selvkodende kode og automatisk genererte eksamensbesvarelser. Vi står med begge beinene plantet i en preapokalyptisk landskaps av teknologisk innovasjon. Hovedingrediens: Kunstig intelligens.

Ledigang er roten til alt ondt, sies det. Hva skal vi da gjøre når Chat GPT tar over jobbene våre?

Borgerlønn er en garantert inntekt til alle medlemmer av et samfunn. Det har blitt lagt frem som et forslag for å løse

HELTIDSTENKER: Filosof Espen Dyrnes Stabell jobber til daglig med etikk og miljøfilosofi.

vakuumet robotene angivelig vil etterlate i arbeidsmarkedet.

Blant dem som peker på den utradisjonelle ordningen som et svar på flere av vår tids utfordringer, er nederlandske Rutger Bregmann med boka *Utopia for realister*.

En som støtter noen av hans synspunkt, er førsteamanuensis i filosofi ved NTNU Handelshøyskolen, Espen Dyrnes Stabell.

Etisk forankring

Stabell trekker frem to etiske hovedargumenter for å innføre borgerlønn. Det

første er det humanitære argumentet, da borgerlønn kan føre til forbedret livskvalitet for mange mennesker.

– Eksperimenter har vært overraskende entydige på at borgerlønn har en positiv effekt på folks velvære, forteller Stabell.

Han trekker frem et eksperiment gjort på 2000 personer i Finland, hvor man prøvde ut borgerlønn over en periode. Her så man at deltagerne hadde færre helseproblemer og økt velvære.

– Det andre er det utilitaristiske argumentet, forteller Stabell.

Utilitaristisme innenfor moralfilosofi går ut på å bedømme handlinger ut ifra

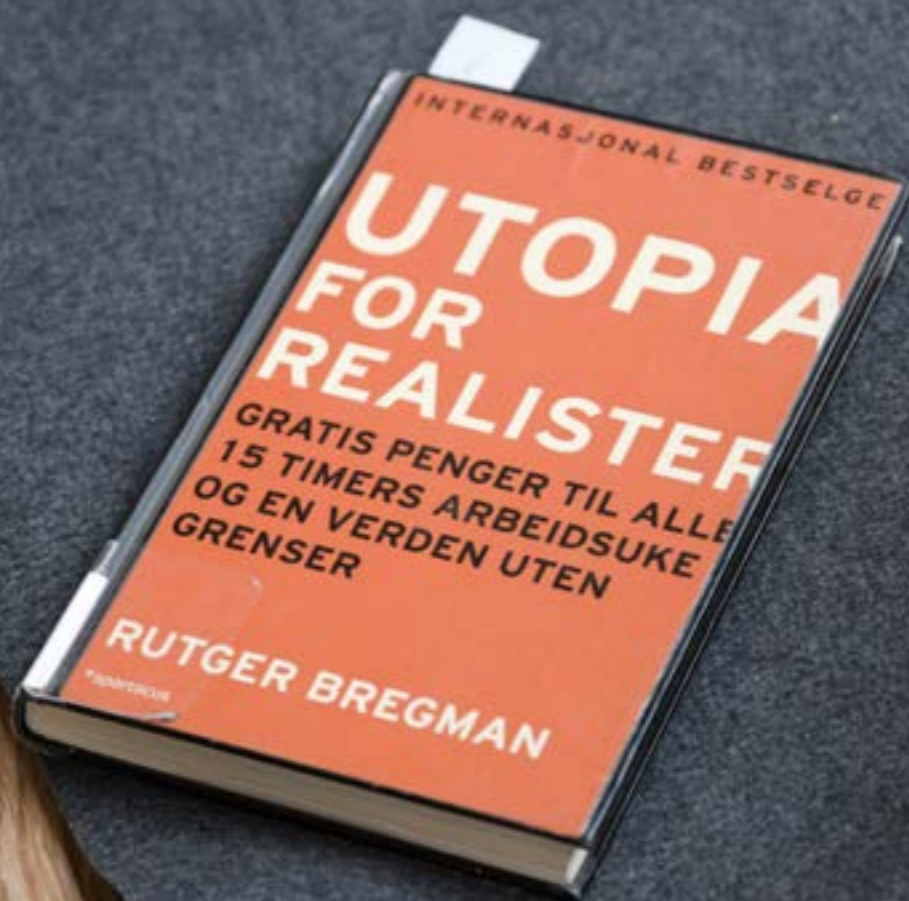
konsekvensene. Det er å velge handlinger som maksimerer samfunnsnyttens.

– Dersom vi gir en sum penger til dem som har lite, vil det ha større nytteverdi enn for dem som har mye. Dette følger av teorien om avtagende grensenytte, forklarer Stabell.

Stabell påpeker at det derfor kan være bedre med en målrettet ytelse heller enn borgerlønn for alle. Det må derfor kanskje andre argumenter til for universell borgerlønn.

– Så må det mer forskning til for å finne ut hva som fungerer og hvordan det fungerer, sier Stabell.

VÅR LILLE RØDE: Rutger Bregman er overveldende positiv til borgerlønn i sin bok *Utopia for realister*.

Motpolen

Det finnes også motargumenter til borgerlønn. Mange peker på urettferdigheten i at skattepengene fra dem som jobber, skal gå til dem som ikke bidrar i samfunnet, ifølge Stabell.

– De mer økonomisk produktive betaler mer i skatt. Er det da rettferdig å bruke disse midlene på dem som ikke bidrar, spør Stabell.

Det er også typisk å tenke at dersom de som ikke bidrar, får gratis penger, vil de fortsette å ikke gjøre noe. Dette bygger på en antagelse om menneskelig natur, at dersom folk får lønn uansett, vil dette påvirke arbeidsinnsatsen og produktiviteten, forteller han videre.

– Eksperimentene tyder derimot på det motsatte, sier Stabell.

Mennesket har både indre og ytre motivasjon, påpeker han. Vi jobber fordi

det gir oss sosiale nettverk, vi knytter identiteten vår til arbeid, og vi ønsker å bidra til samfunnet av altruistiske grunner også.

– Det blir for enkelt å tro at alt dette faller bort dersom man tar bort noe av den ytre motivasjonen som er lønn. Det vises også i eksperimenter, argumenterer Stabell.

Hva er produktivitet?

Stabell trekker også frem hvordan vi måler produktivitet. Ved å måle dette i BNP, altså markedsverdien av alt et land produserer, fanger man ikke opp alt det andre mennesker gjør som bidrar til samfunnet – som husarbeid eller frivillig arbeid.

– Ved å gi folk borgerlønn kan man frigjøre tid slik at folk har mer tid til meningsfylte prosjekter, sier Stabell.

Han trekker frem at samfunnsøkonomien prøver å måle velvære, men at den har sine begrensninger. Den er veldig nyttig for samfunnsforståelse og utforming av politikk, men den er avhengig av å fange opp økonomisk verdi.

– Dette er noe samfunnsøkonomene selv er klar over, sier Stabell.

Samlet politikk

Filosofen tror borgerlønn kan være et samlende prosjekt for både venstre- og høyresiden i norsk politikk. Venstresiden har en tydelig inngang i å motkjempe økende forskjeller, mens det for høyresiden er den potensielle økonomiske gevinsten som er mest aktuell.

MER EMPIRI: Borgerlønn ser lovende ut, men mer empiri trengs, mener Stabell.

– Men da må nok høyresiden legge fra seg litt av den libertarianske idéen om rettferdig fordeling, legger han til.

Stabell peker på at man på høyresiden har en holdning om at en rettferdig fordeling skal være basert på fortjeneste, noe han mener er uheldig. De bør heller se på empirien og være åpne for at borgerlønn kan være samfunnsnyttig.

– Det er lite i forskningen som tyder på at borgerlønn går utover den samlede samfunnsnyttin, sier Stabell.

Han legger likevel vekt på at borgerlønn kan ha uforutsette konsekvenser for økonomien og understreker viktigheten av å forske mer på dette.

– Empiri fra forskning er viktig for å finne ut om dette kan være et effektivt middel for å forbedre folks liv, understreker Stabell.

Stabell legger vekt på viktigheten av å ha en pragmatisk tilnærming til borgerlønn når det gjelder politikken. Man må trekke frem argumenter som kan være samlende for både venstre- og høyresiden dersom man skal få dette til.

Effektivitet og fritid

På 1930-tallet kom økonomen John Maynard Keynes med en spådom: På grunn av teknologisk utvikling, ville hans barn, når de ble voksne, kun måtte jobbe 15 timer i uka.

I dag ser vi at denne spådommen ikke har slått til. En grunn til dette kan være at vi har tatt ut denne effektiviteten i materielle goder heller enn fritid.

Stabell påpeker at dette også kan skje med KI-revolusjonen.

– Men det kan også hende vi må tenke annerledes på ting, og da kan borgerlønn være en del av dette, sier Stabell.

Det finnes mye filosofi på lykke, drar han frem, og mange forskjellige meninger. Enkelte mener at forbruk og materielle goder gjør oss lykkeligere, mens andre mener at lykke er for individuelt.

– Det er også teorier om at det finnes rent objektive svar på hva som gjør oss lykkelige, som vennskap, fritid og naturopplevelser, legger Stabell til.

Han forteller at en antagelse er at vi bruker penger på det som gjør oss lykkelige, og at mer lykke derfor vil gi utslag på BNP. De fleste er likevel enige i at BNP ikke kan fange opp hele lykkedimensjonen, legger han til.

Lytter vi til filosof Stabell, kan borgerlønn altså være et svar på knipen vi befinner oss i dersom jobber forsvinner som et resultat av den teknologiske utviklingen. **UD**

Matspalte:

Velkommen til gresk aften

Gode lukter og smaker er rett rundt hjørnet.

Du er herved invitert til en gresk aften. Kvelden vil bli fylt med gode dufter, deilige smaker og godt selskap. På menyen står gyros, tzatziki og gresk salat, som garantert vil pirre smaksløkene. Denne oppskriften gir fire porsjoner.

TEKST: Mathea Alten-Ronæss
ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen
FOTO: Pia Arnisen

GYROS

Den greske retten gyros er en velkomponert munnfull av kjøtt, agurk, rødløk, fetaost og tzatziki i et pitabrød. Vi har brukt svinenakke, men man kan også bruke annet kjøtt, som kylling, storfe og lam. For et vegetarisk alternativ kan man bruke blomkål.

Ingredienser

Marinade:

500 g kjøtt
1 løk
2 fedd hvitløk
½ ts tørket oregano
½ ts tørket rosmarin
¼ ts pepper
1 ts salt
1 dl gresk olivenolje

Til servering:

4 pitabrød
½ agurk
1 rødløk
½ sitron
4 ss tzatziki
50 g fetaost

Fremgangsmåte

1. Skjær kjøttet i strimler og sett det til side mens du grovhakker løk og hvitløk.
2. Legg all løken i en hurtigmikser (eller bruk stavmikser) sammen med oregano og rosmarin.
3. Tilsett halvparten av oljen og kjør alle ingrediensene i mikseren til en jevn masse.
4. Varm en stekepanne med den gjenværende oljen og brun kjøttet grundig.
5. Hell løkmarinaden over kjøttet, senk varmen og la det småputre til kjøttet er mørt og all væske har fordampet. Dette tar vanligvis omtrent 35–40 minutter.
6. Smak til med salt og pepper etter ønske.
7. Kutt rødløken i ringer og press sitron over. Bland godt sammen og la stå i minst 15 minutter, men helst lenger. Løken skal bli myk og syrlig.
8. Varm pitabrødene etter instruksene på pakken.
9. Fyll pitabrødene med tzatziki, agurkskiver, løk, kjøtt og fetaost.

GRESK SALAT

Gresk salat er en enkel og deilig salat som lyser opp hverdagen med de fine fargene sine. Den passer bra som en siderett eller som en egen rett.

Ingredienser

3 tomater
½ rødløk
1 agurk
150 g sorte oliven
2 ss olivenolje
1 ss tørket oregano
1 hjertesalat
1 fetaost (å 150 g)
3 dl tzatziki til servering

Fremgangsmåte

1. Del tomatene i store biter og den halve løken i ringer. Bland det i en stor bolle.
2. Skrell agurken, del den i to på langs og skrap ut innmaten med en skje. Skjær deretter agurken i skiver og ha dem i bollen. Agurkskivene vil se ut som tynne halvmåner.
3. Ha oliven i bollen og tilsett olivenolje og oregano. Bland alt sammen og la stå noen minutter.
4. Vask salaten og riv den i grove biter, og ha det i bollen sammen med resten.
5. Ha i fetaost og bland sammen. Gjerne spar litt av osten til å smuldre over til slutt. Dryss litt pepper over før servering.

TZATZIKI

Tzatziki er en dressing som er mye brukt på det greske og tyrkiske kjøkkenet. Syrlig, frisk og passe fyldig er ord som beskriver denne gode dressing.

Ingredienser

1,5 agurk
0,5 ts salt
2 fedd hvitløk
3 dl gresk jogurt
0,5 ts pepper
1 ts eddik

Fremgangsmåte

1. Riv all agurken med et råkostjern og dryss over saltet. La agurkblandingen trekke i fem til ti minutter, og press ut vannet. Dette kan du gjøre ved å forme den revne agurkblandingen til en ball og klemme den mellom hendene.
2. Finhakk hvitløk og bland sammen med agurkblandingen og jogurten.
3. Smak til med pepper.

SERVERT: Du er invitert til å sette deg ned.
Foto: Mathea Alten-Ronæss

Bruker humor for å finne mørket

Anders Danielsen Lie er lege, musiker og skuespiller. Han snakker om kombinasjonen av medisin og skuespill, og om hvordan humor og alvor er gjensidig avhengige av hverandre.

TEKST: Christian Truyen Ryssdal
FOTO: Matias Straume Mørland

BEST I MEST: Lie er lege, musiker og skuespiller på én og samme gang.

Hittil i 2024 har Anders Danielsen Lie vært aktuell med albumet *IDIOSYNCRACY* og filmen *Håndtering av udøde*. Men skuespill var ikke alltid noe han hadde planer om å drive med. Før han gjenopptok skuespillerkarrieren, handlet det mest om medisin og musikk.

– På medisinstudiet er det heldigvis litt ulike mennesketyper, for man trenger ulike mennesker som leger.

Lie deler studentene inn i tre generelle kategorier.

– Det er alltid en stor gruppe med veldig dedikerte mennesker. De kan ikke bli fort nok ferdige, de skal ta doktorgrad eller bli kirurger; løpet er lagt. Så er det som regel alltid en gjeng med kristne, og de har visst alltid vært der.

Legen og skuespilleren plasserer sitt yngre jeg i den tredje kategorien:

– Til slutt er det alltid en gjeng med folk som er litt useriøse sammenliknet med de andre. De synes faget er veldig interessant, men har ikke helt tatt innover seg hva slags yrke dette er.

Selv var jeg ganske åpen og begynte på legestudiet uten å ha staket ut noen klar kurs for fremtiden, men problemet med medisin er at det er et profesjonsstudium, så det er ikke noen hemmelighet at du blir lege.

Aldri vært interessert i scenekunst

Etter halvannet år på medisin tok Lie et permisjonsår for å studere musikkvitenskap. I samme slengen søkte han Teaterhøgskolen, uten å

komme inn. Det er han egentlig glad for i dag.

– Jeg skjønner ikke helt hva jeg drev med da. Hvis du kommer inn på Teaterhøgskolen når du studerer medisin fra før, får du et helvetes dilemma.

Teaterhøgskolen var dessuten ikke noe for ham.

– Det er nesten litt tabu å si, men som skuespiller har jeg aldri vært særlig interessert i scenekunst.

LA DET PÅ IS: Før Lie fikk tilbud om å spille i *Reprise*, hadde han egentlig lagt karrieren som skuespiller på hyllen.

Lie debuterte som skuespiller da han var ti år gammel, uten hår, i rollen som Herman i filmen med samme tittel.

– Det var en kjent film, så det var mange som husket meg fra den tiden. Jeg tror ikke jeg hadde blitt funnet senere hvis det ikke var for *Herman*. Skuespill var egentlig et tilbakelagt kapittel da filmen til Joachim dukket opp. Jeg hadde ikke noen planer om det i det hele tatt.

«Filmen til Joachim», bedre kjent som *Reprise*, er den første filmen i den godt omtalte *Oslo-trilogien*, regissert av Joachim Trier. Lie har spilt en sentral rolle i alle tre. Etter en hovedrolle i *Reprise* bestemte han seg for at skuespill var noe han ikke var ferdig med likevel. Siden har han spilt i både norske og franske filmer, samtidig som han fullførte medisinstudiet og etablerte seg som fastlege.

Medisinkunnskap til nytte

Mens musikk og skuespill kanskje er mer åpenbart sammenfallende, tror også Lie at legerollen gir synergieffekter i skuespillerkarrieren. Han trekker frem rollen som dobbeltamputert spesialsoldat i NRK-serien *Nobel* som eksempel.

– Det er nesten ingen i Norge som er dobbeltamputerte, så da måtte vi tromme sammen en gruppe med kirurger og folk som jobber med den typen rehabilitering, for å kartlegge hvordan man trener seg opp etter en sånn skade.

Også i filmen om 22. juli, der Lie spiller terroristen Anders Behring Breivik, kom medisinkunnskap til nytte. Med legebakgrunn kunne han med en viss autoritet forholde seg til diskusjoner om diagnose og i større grad

gjøre vurderinger om hva som er gode og dårlige kilder til kunnskap.

– 22. juli er en omfattende hendelse med mye informasjon å sette seg inn i, og det føler jeg meg drillet i som lege. Det er det vi kaller for kunnskapshåndtering.

Tiltrekkes av vanskelige oppgaver

Rollen som gjerningsmannen i Norges største terrorangrep var likevel ikke noe han tok lett på.

– Det første spørsmålet ble om det kunne forsvareres etisk. Deretter ble spørsmålet om man skulle ha med terroristen.

Han omtaler gjerningsmannen konsekvent som terroristen og er klar over kritikken som ble rettet mot filmen. Nemlig at gjerningsmannens sentrale rolle i filmen kan anses som å gi ham en plattform. Likevel mener Lie at det ville vært etisk problematisk å lage en film om 22. juli uten Breivik.

– Dette er et terrorangrep begått av én person, og hvis vi ikke skal interessere oss for hvorfor denne personen endte opp som terrorist, da er vi på en måte ikke interessert i hvorfor 22. juli skjedde. Så er det ikke sikkert at film er det best egnede mediet for å utforske sånne spørsmål, men jeg tiltrekkes av litt vanskelige oppgaver. Jeg synes det var en interessant utfordring.

Lie har gjort karriere på å spille det som kan oppfattes som alvorlige roller. I virkeligheten er han imidlertid mer rolig.

– Jeg har aldri kjent meg igjen i det bildet jeg følte at ble skapt av meg. Filmmedia har en tendens til å manipulere litt, fordi det ofte er veldig naturalistisk og virkelighetstro, og da tror folk at du er sånn som rollene dine.

I motsetning til eller i likhet med begynnelsen av medisinstudiet, er ikke dette en kurs han nødvendigvis staket ut selv.

– Hvis du gjør én type rolle, og det går bra, får du tilbud om liknende roller. Da havner du i en spiral det er vanskelig å komme ut av.

ALVORLIG TALT: Lie er mest kjent for å spille nokså alvorlige roller, men det er ikke nødvendigvis et bilde han kjenner seg igjen i.

Lar seg inspirere av komedie

Lie bruker et uventet virkemiddel for å takle de seriøse rollene: humor. Han forteller at komedie er én av de fremste inspirasjonskildene hans.

– Hvis jeg hadde vært en sånn gladlaks, som Petter Stordalen eller Jan Fredrik Karlsen, som ikke har noe mørke i seg, så hadde det sikkert blitt vanskeligere. Men samtidig er humor og alvor litt gjensidig avhengige av hverandre.

Han bruker *Verdens verste menneske* som eksempel på dette. Filmene starter som en romantisk komedie, noe Lie selv tror er forventningen mange hadde før de så filmen. Halvveis i filmen utvikler

den seg imidlertid til å bli mørk og eksistensiell.

– Humor og alvor i *Verdens verste menneske* er litt som yin og yang, den vekselvirkningen. Grunnen til at filmen blir så mørk, er at karakterene er på et helt annet sted i starten enn i slutten. Jeg tror ikke overgangen til det mørke hadde funket hvis det ikke var for lettheten og humoren i starten.

Det er altså snakk om en balanse der mørket og humoren utfyller hverandre. Men det er ikke bare balansegang som er grunnen til at han lar seg inspirere av komedie og komikere.

– Som skuespiller er jeg veldig inspirert og opptatt av komedie, store

komedie-skuespillere og komikere. Når du jobber med komedie, så kommer du ned på et veldig grunnleggende nivå, og det er da du skjønner hva skuespill handler om.

Han refererer også til komikeres evne til å levere en replikk, det han selv kaller for musikalitet.

– Når folk snakker om naturlig og unaturlig dialog i blant annet norsk film, så handler det veldig mye om musikalitet og timing, og det er det komedie også handler om. De beste skuespillerne er ofte ganske morsomme, de har mange komiske ferdigheter. For å være en god skuespiller må du være kjapp, du må ha litt hjerne og vidd, og du må ha evnen til å reagere.

Å skru opp volumknappene

Det finnes mange måter å jobbe på som skuespiller, men Lie kan bare snakke for seg selv.

– For min egen del, når man driver med filmskuespill, så er det egentlig en

myte at det handler om å bli en annen. Det er vel så mye å finne seg selv i rollen. Det å være filmskuespiller handler for meg om å finne ut hvilke egenskaper som er typiske for karakteren og så skru opp volumknappene for de egenskapene – man transformerer seg ikke totalt.

I *Oslo 31. august* spiller Lie en mann i dyp eksistensiell krise, preget av rusavhengighet og depresjon. På grunn av stolthet og en bakenforliggende idealisme klarer ikke karakteren å motta hjelp. Lie tok rollen uten å ha vært verken rusavhengig eller dypt deprimert.

– Jeg har aldri hatt en så dyp depresjon eller vært i en så radikal eksistensiell krise, men det er likevel noe med den psykologien som gjør at jeg kan forstå det. Og så har jeg kanskje kjent på noe av det i mye mindre skala, og da er det jobben min å skru opp de volumknappene.

Han nevner også rollen i 22. juli-filmene som et eksempel.

– I tiden rett etterpå fremstår terroristen veldig menneskelig i mange

situasjoner, og det er noe av det verste, det mest skremmende av alt. Det er noe i deg som vil at en sånn person, eller en som har gjort noe sånt, skal være helt umenneskelig. Det er lettere å se på ham som et monster, men hvis du må se på ham som et menneske, blir det veldig forstyrrende.

Skal være litt ubehagelig

Avslutningsvis forteller Lie om det behagelige ubehaget som medfølger lanseringen av noe nytt, enten det være seg en film eller et album.

– Noen ganger drømmer man om at man skal gjøre noe kreativt og publisere noe innimellom, og at det å skape noe er en litt avslappende prosess. Man kan drømme om det, men det er ikke derfor man gjør det. Du gjør noe som er sårbart og personlig, og legger deg på hoggestabben regelmessig. Etterpå er det deilig og litt smertefullt, men det skal være litt komplisert før den tid. **UD**

NESTEN: Lie har jobbet med Joachim Trier, i alle de tre filmene som utgjør Oslo-trilogien.

KUNSTEN Å FANGE KONSERTOPPLEVELSEN

RECORDING

I kjelleren på baren Moskus finnes det en gylden mulighet for artister som ønsker å gi ut livemiks av egne konserter.

TEKST og FOTO: Tone Faber

I Olav Tryggvasons gate ligger det en perle av et konsertlokale og en bar. Moskus har siden oppstarten i 2012 blitt en viktig møteplass og en kjær musikkszene for etablerte og uetablerte artister. Under koronapandemien utviklet en ny idé seg, og i fjor vår ble den satt ut i livet.

Med inspirasjon fra 60- og 70-tallets «mobile studios» ble Moskus Recordings til. Under hver konsert som spilles på scenen, sitter det en lydtekniker som livemikser kontinuerlig i et lite studio i kjelleren. Magnus Lykkelig er daglig leder og eier av Moskus. Han forteller, sammen med studiotekniker Mona Hynne, om konseptet.

HVA ER MOSKUS RECORDINGS?

Lydprøvene til kveldens konsert er godt i gang, og lyden fra scenen oppe følger oss ned trappen og inn i studio hvor studiotekniker Mona Hynne sitter godt plassert bak miksebordet.

Hynne jobber freelance som tekniker og mikser, og er en del av et team på åtte som står for livemiksing på Moskus Recordings gjennom Øra studio. Hun har vært en del av teamet siden oppstarten og var med på studioets første opptak i 2023. Siden prosjektet startet, har alle konserter på

Moskus blitt livemikset, og artistene får med seg liveopptak og miks hjem etter konserten.

– I konsertsammenheng er det mye energi, så det blir annerledes enn energien man har i studio. Det er et publikum man får reaksjoner fra, og alt foregår i øyeblikket. Verdien av å ha opptak av en konsert er dermed veldig stor, forteller Hynne.

Vegg i vegg med studioet finnes det et rom som Lykkelig kaller for «repareringsrommet». Rommet ble etablert for at band og artister skulle få muligheten til å fikse opp i det de ikke ble helt fornøyde med.

Her vil det også være mulighet for å inkludere ting de ikke hadde tid til å gjennomføre under selve konserten, og gjøre opptak med studioets utstyr for eget bruk og eventuelle utgivelser.

– Det er ingen som spiller en konsert og tenker «Yes, den satt! La oss gi den ut». Det er derfor vi har utvidet studioet med et øvingsrom, preprodrom eller et «repareringsrom». Her er det muligheter for å få «reparert» på liveopptaket før en eventuell utgivelse, forteller Lykkelig.

De lokale bandene Earth Moon Transit og NSB har begge utgitt livemikser fra sine konserter på Moskus under navnet

«Moskus Sessions». Hittil er det kun disse to albumene som er gitt ut gjennom Moskus Recordings.

– Vi tror på at det skal løse litt etter hvert, at folk plukker det opp og får lyst til å ta opp egne konserter. Litt av idéen bak prosjektet er at det skal være en billig måte å få gitt ut musikk på. Du kan tjene penger på å spille inn en plate – tenk det, sier Lykkelig.

Hynne legger så til at litt av kjernen til prosjektet er at det ikke er all musikk som behøver å gjøres så mye penere i studio.

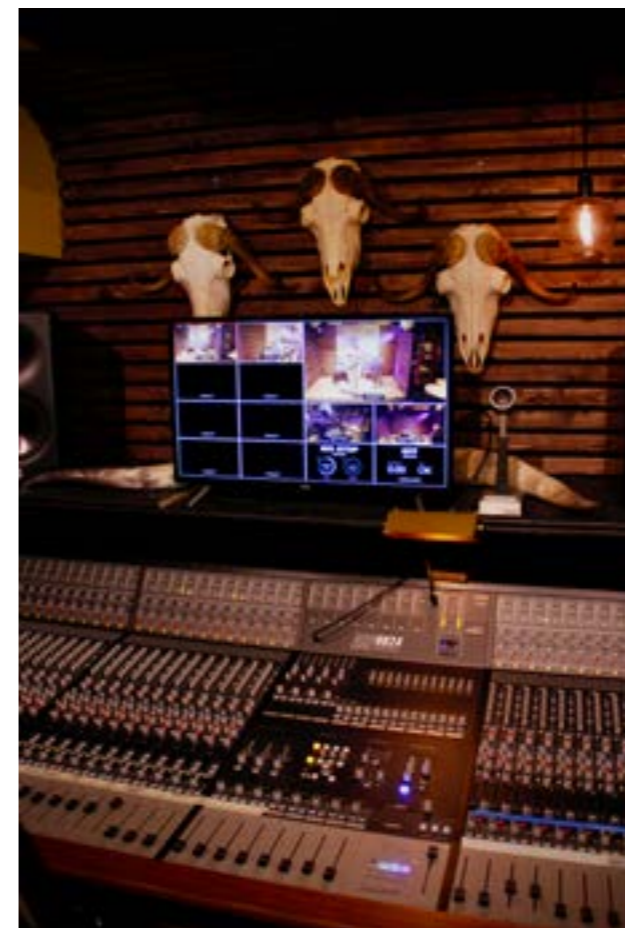
– Noen ganger kan det være viktig å beholde den energien og publikumsfølelsen en livekonsert gir. Gjennom livemiks beholder man nettopp det, sier Hynne.

FRA DIGITALE KONSERTER TIL LIVEMIKS

Det viste seg at det var pandemien som skulle bli den utløsende faktoren for idéen bak Moskus Recordings. Da samfunnet stengte ned, lukket også barene og konsertscenene dørene.

Ettersom Moskus allerede hadde en konsertserie klar, bestemte Lykkelig og bookingansvarlig Tor Schjøberg seg for å sette i gang med digitale konserter fra barens lokaler kun få dager etter nedstenging, med band og artister som Ida Jenshus, Stage Dolls, Erlend Ropstad og Gåte.

↓ LIVEOPPTAK: Fra miksebordet → STOLTE: Studiotekniker Mona Hynne har man full oversikt over alt som skjer på scenen. Hynne og Moskus-eier Magnus Lykkelig foran miksebordet i kjelleren.

– Selve innspillingene av de digitale konsertene ble gjort gjennom et nokså enkelt oppsett, med mikser rett på gulvet og et par kameraer plassert rundt scenen, sier Lykkelig.

Til tross for det enkle oppsettet var det de digitale konsertene under pandemien som skulle bli starten på det som senere ville utvikle seg til å bli Moskus Recordings.

– Vi fikk prøvd oss som studio. Vi arrangerte rundt 30 til 40 konserter under pandemien, som ble tatt opp og sendt direkte på Youtube og Facebook. Da var hele plassen et livestudio, og dette her er fortsettelsen. Det var de to beste årene i arbeidskarrieren min, sier Lykkelig med et smil.

VEIEN VIDERE

Planen for prosjektet videre er å høre med bandene som allerede har blitt livemikset, om de har to låter de er fornøyde med, slik at Moskus Recordings kan gi ut en egen singelserie, forteller Lykkelig.

Samtidig som konsertene blir livemikset, blir de også tatt opp på kamera. Samlet er det åtte kameraer som blir satt opp rundt i lokalet under konserten.

– Kameraopptakene som blir gjort under konsertene, kan bli viktige for konseptet fremover, ettersom det da kan spres videre gjennom plattformer som Youtube og Facebook, mener Hynne.

Lykkelig og Hynne er enige om at prosjektet ikke har blitt markedsført noe særlig, men at ryktet går. Lykkelig håper at flere vil plukke det opp og dermed ønske å gi ut egne liveplater i tiden fremover. **UD**

Adrienne Lenker

– *Bright Future*

Bright Future inviterer lytteren til å roe seg ned i en tid som beveger seg altfor fort.

TEKST: Simon Torsvik Thingnes | FOTO: Playground Music

Foruten å ha nytt stor suksess de siste årene som vokalist, gitarist og låtskriver i bandet Big Thief, har amerikanske Adrienne Lenker lenge gitt ut vakker musikk under sitt eget navn.

Det forrige albumet, *songs*, ble til under isolasjon på en hytte i 2020. Skiven besto av et knippe låter preget av hjertesorg og undringer om tilhørighet, med en sonisk innpakning av nydelig gitarspill og lo-fi-estetikk. Romsligheten var veldig tydelig på *songs*, og den finner man også på *Bright Future*. Fire år senere er rommet større, og flere er velkomne inn.

Låtene på *Bright Future* føles levende. Samtlige låter bærer preg av å være spilt inn av og med flere musikere samlet i ett rom, uten digitale hjelpemidler. Instrumentene er akustiske og vokalharmoniene varme og rå. Innslag av banjo- og felespill gir det hele et nostalgisk preg, med referanser til country- og americanahistorie.

På låter som «Real House» og «Vampire Empire» kan man høre latter og pust, samtidig som stoler og gulv knirker. Rommet lytteren tas med inn i er det perfekte rammeverket for Lenkers låtskriving.

Historiefortellingen er nemlig like livlig som lydbildet. På nevnte «Real House» og «Free Treasure» inviteres lytteren inn i et personlig tekstunivers, hvor Lenker maler smertelig tydelige bilder av

sykdom, død og kjærlighet. Iblant føles det som om tiden stopper opp, og man blir revet med inn i noe som føles som en dagbok i musikalsk form.

Foruten det tekstlige er et av de virkelige høydepunktene låten «Evol». Akustiske gitarer byttes ut med intimt pianospill. Det er et Joni Mitchell-preg over hele låten, med nydelige kromatiske linjer og levende skildringer.

Adrienne Lenker får virkelig skinne på *Bright Future*. Med for det meste egne låter, men også nyinnspillinger av Big Thief-klassikere som «Vampire Empire», briljerer hun på sin særegne og avmålte måte.

For de som elsker *songs* er dette en naturlig oppfølger, med sterke følelser i en varm og nær innpakning.

Julia Holter

– *Something in the Room She Moves*

Uforutsigbar og ubeskrivelig.

TEKST: Mats Fosdahl | FOTO: Christina Quarles

Julia Holter har siden sin første mesterverk-utgivelse i 2013, *Loud City Song*, vært på en produksjonsreise ulikt noe annet. Fra førstnevntes lavmælte og melankolske aero-ambiente betraktninger av kjærlighet og hatter, til den absolutt perfekte kjærlighetsoden *Have You In My Wilderness* og den impresjonistiske *Aviary*, er nok dette musikkequivivalenten til Chicago Bulls' spiller nummer 23 sine år fra 1988 til 1990. Julia Holter har nok en gang gjort det: dette er det skjønneste albumet utgitt på lenge.

Unikt som *Something er*, lever *Aviary* videre i sjel. Bevegende mellom svevende ambiens og kaotiske, perkussive lydbilder er startskuddet «Sun Girl» gjennomsyret psykedelisk og hypnotisk. Oppfølgeren «These Morning» frydes i et vakkert, ambient kammerjazz-lydbilde og viderefører Holters surrealistiske, innbydende utgangspunkt.

Albumet beveger seg tonalt og rytmisk med uforutsigbare skritt, og terrengene Holter velger virker ofte ukrysselige. Likevel kan en finne skjønnhet i enhver hindring eller uhandgripelige form. *Something* er en opplevelse som alltid gir mening.

Likt hvordan *Aviary sin* «Everyday Is An Emergency» ble jernveggen mellom det progressive og tradisjonelle publikum, er «Meyou» et minneverdig og provokativt stykke. Med seks minutter mikrotonale, uforutsigbare variasjoner av låttittellen, svøpes lytteren i *Somethings* forlokkende morfisme.

Oppfølgeren «Spinning» er svimlende og overveldende. Det er en dans rundt følelser syntetisert av drivende perkusjon, bisarre spørsmål og glitrende musikalsk ekstase. Tempoet tar seg ned på «Ocean», et transcendentalt stykke ambiens og en varm omfavelse for siste

innsputt. Et vakkert drone-hav i fusjon med gråtende bølger av synter og fioliner skaper et terreng en ikke kan annet enn å gå seg vill i.

Avslutningsstrekningen fra «Evening Mood» til «Who Brings Me» opprettholder den skyhøye kvaliteten Holter allerede svever på. Kjærlighetserklæringen «Talking to the Whisper» utmerker seg spesielt. På låten uttrykker Holter kjærlighetens destruktivitet, før hun fører lytteren inn i et improvisatorisk instrumentasjons-landskap som ikke kan beskrives som noe annet enn elektrifiserende.

Holter har på hennes nyeste album skapt sitt eget språk: *Something* lar seg ikke si klart. Meningsskapingen er opp til deg. Lytt til *Something in the Room She Moves* – det beste albumet så langt fra 2024.

Four Tet

– *Three*

Four Tets tolvte album er akkurat så vakkert, drømmende og variert som man kunne håpe.

TEKST: Martin Lindheim | FOTO: Text records

Det har gått fire år siden Kieran Hebden, kjent som Four Tet, ga ut plate, og siden da har det skjedd en del for den produktive DJ-en og produsenten. Megaturneer med stjerner som Skrillex og Fred again., utallige remikser og en kringel med hans tidligere plateselskap Domino Records har krevd mye av oppmerksomheten.

Men nå er endelig Four Tet aktuell med albumet *Three*. Her går han tilbake til hiphop- og folkkrøttene, i motsetning til det forrige albumet *Parallel* som var tydelig inspirert av garage og house. Første låt, singelen «Loved», åpner eksempelvis med boombap-trommer som får følge av svevende synter og brusende bass. Med spredte vokalsamplere og lydeffekter som minner om torden får denne låten også et veldig organisk folk-preg.

Akkurat som kollasjen på albumcoveret er *Three* en mangefasettert musikalsk opplevelse. «Gliding Through Everything» åpner med et virvar av plingplong-lyder, som fortsetter gjennom låten med innslag av atmosfæriske droner. Tempoet tar seg opp på neste låt «Storm Crystals», der vinylknitring, boblende synter og lofi-trommer skaper en koselig, om noe fremmed stemning. Det er litt den samme følelsen som når man kommer hjem til hybelen etter en lang ferie og alt virker både kjent og ukjent på samme tid.

På samme måte eksisterer *Three* i ambivalensen mellom det velkjente og eksperimentelle. «Daydream Repeat» åpner med en drivende hihat-rytme og dempet bass, men før man vet ordet av det introduseres en forvrengt gitar som strekkes til det ugjenkjennelige. Med dagens adrenalinsøkende elektronika-

scene i bakhodet skulle man forvente et basstungt drop på dette punktet i låten. I stedet blir man servert krystallklare, vakre harpetoner som kunne vært tatt rett ut av lydsporet til en meditasjonsvideo.

Lydbildet er veldig konsistent, selv med det omfattende lappeteppet av sjangre som blir presentert. «Skater» har utstrakt bruk av gitar og høres ut som en blanding av drømmepop og grungen til Nirvana. Mens avsluttende «Three Drums» er åtte minutter med euforisk breakbeat og fungerer som en pangavslutning på albumet.

Det er et spennende og revitalisert Four Tet vi får høre på *Three*. Med en kort lengde på åtte spor, leverer han et konsist prosjekt som står veldig sterkt i albumkatalogen.

The Impossible Green

– *In Technicolor*

TEKST: Tuva Stenvik | FOTO: Westergaard Records

Trondheimskvartetten har tidligere gitt ut flere singler som nå i samspill med helt nye låter danner et album bestående av ni spor. På *In Technicolor* finner de et krysningspunkt mellom americana og powerpop, hvilket bringer albumet et friskt pust som passer til den kommende våren.

Bandet har skrevet mesteparten av låtene i samspill, noe som merkes gjennom albumets unike og varierte historier. Man kan tolke albumet som en indre reise gjennom livets høydepunkter, så vel som hverdager. Med kjærlighet og de små lykkene i livet som store temaer på albumet, føres vi gjennom kjente minner, samtidig som vi opplever momenter gjennom nye linser.

Strukturen på albumet gjør at vi får en god blanding av både roligere og hurtigere låter. Albumet starter i et raskere tempo med låten «My Heart Says Mary Jane», og tas ned til en roligere takt under den tredje låten: «Green Pastures». En slik variasjon gir albumet bølger som leder til en uventet, men positiv overraskelse.

Den siste låten «Great Divide» fører oss inn i en uventet, men sterk avslutning. Den starter i en roligere hastighet før den så gradvis tar seg opp i et raskere tempo, hvilket vi også hører helhetlig gjennom albumet. Bandet tok på seg en utfordring ved å gjøre låten seks minutter lang; likevel går den gjennom med glans.

Bandet har den siste tiden høstet lovord i bøtter og spann for både konsertene sine og de tre singlene bandet har sluppet fram til albumet deres *In Technicolor*.

Bandet har nok til tider latt seg rive litt vel mye med ettersom låtene kan oppleves som noe repetitive. Noen av låtenes lengde kunne derfor til fordel vært kortere. Likevel utgjør de heftige rytmene, fengende gitarsoloene og bandets dyktige bassist en unik kvalitet. Mathias Angelhus' vokal må også sies å virkelig være toppen av kransekaken.

In Technicolor er det perfekte albumet for de som digger artister som The Allman Brothers, The Band eller Lynyrd Skynyrd. Eller for de som digger country, men søker etter ferske stemmer.

Med mobilen i venstre hånd og kuken i høyre, nøt Ole Sæter seier i fotballens første serierunde. Dette er ikke en våt fantasi vekket av et pirrende langskudd, men en selvhøytidelig erklæring ytret av Løven fra Singsakers egen munn på direktesendt tv.

Er det én ting Norge, Eliteserien og Rosenborg trenger om dagen, så er det nettopp det. Karakter, altså, ikke seksuell frigjørelse. Det får de heller ta ved neste bystyremøte.

Det er ikke lenge siden jeg hedret Petter Northug for noe lignende. Kanskje det er noe med vannet i Nidelva som bare skaper gærninger.

For det er bare psykopater – igjen: hans ord, ikke mine – som skyter fra 35 meter på omtrentlig første ballberøring. Samtidig er det bare de som skårer da øg. Det er nettopp der kjernen av hans råskap ligger: Han tør.

Nylig klønet Norge det til mot begge halvdelene av det tidligere Tsjekkoslovakia. Jeg vil ikke påstå at Ole Sæter har noe i en slik tropp å gjøre, men jammen om de ikke kan lære litt av fandanivoldskheten hans. Du vet aldri – kanskje hadde de holdt nullen om de aspirerte til å kunne feire med en god runk.

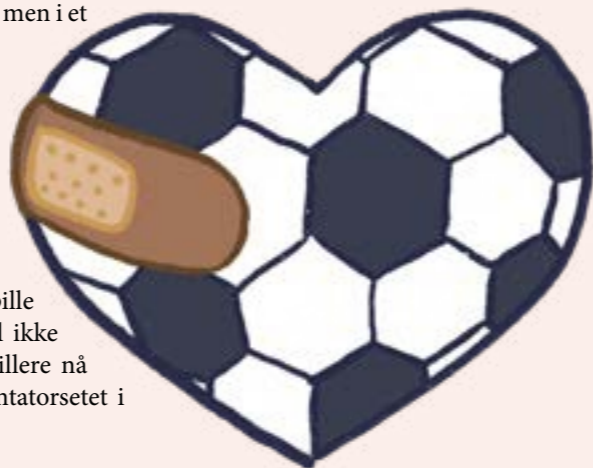
Åpent spørsmål til norske medier: Hvorfor var så mye av fokuset etter Frida Maanums kollaps i ligacupkampen mot Chelsea på om hun rakk EM-kvalifiseringen?

Syv minutter lå hun nede. Det er lenge nok til at all sport blir uviktig. Heldigvis gikk det bra, men alt er jo ikke bra. Man kollapser ikke ut av intet; det er på grunn av vedvarende overbelastning. Det siste hun trenger nå, er press til å komme tilbake så fort som mulig.

Nylig ga Fredrik Aursnes seg på landslaget fordi kampbelastningen ble for mye, og han ønsket mer tid til familien. La det være klart: Han ga seg på et landslag ledet av en trener som har dødd. Ja, Ståle Solbakken ble gjenopplivet, men i et par minutter lå han død på banen.

Det er forståelig at medier blir grepet av fotballens nasjonalromanse nå og da, men grensen må være når det går ut over folks liv og helse. Så vær så snill, ikke rett fokuset på hvor raskt hun kan spille igjen, men heller hvordan og hvorfor det skjedde.

Jeg ønsker som alle andre at Maanum skal spille og hjelpe Norge til gode resultater, men hun skal ikke presse seg selv til det går riktig ille. La fotballspillere nå pensjonsalderen og gro seg fast i ekspertkommentatorsetet i stedet.

TEKST: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

Kommentar:

Ingen nåde, alt øl til polet

Kreftfremkallende rusmidler hører hjemme i en luksusvareforretning, ikke i dagligvarebutikkene.

OSKAR FREDRIK ELIASSEN

Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Gabriel Callanan

Det hender at jeg våkner opp morgenen etter en lang kveld, med flittig arbeidende tømmermenn, og proklamerer at jeg aldri skal drikke alkohol igjen. Den påfølgende perioden som nykter er likevel ofte forbausende kort. Jeg sitter nok neppe alene med denne erfaringen, og det er kanskje typisk for en «sporadisk grøttefyll»-kultur, som kan sies å beskrive mange unge nordmenns forhold til alkohol.

Dette er åpenbart usunt, og det pekes ofte på grøttefyllkulturen som grunnen til at det er usunt. Hvis man heller nyter noen glass med vin til middagen og tar noen pils i solveggen, da blir det vel sunt. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) og Folkehelseinstituttet (FHI) finnes det ingen trygg mengde alkohol, for ikke å snakke om sunn. I tillegg er det totalinntaket over tid, heller enn mengden per gang, som har mest å si for den helseskadelige effekten.

Alkohol er et kreftfremkallende stoff i samme gruppe som asbest, radioaktiv stråling og HPV, og er kausalt knyttet til en rekke krefttyper. Jo mer du drikker, desto større blir risikoen. Så om man allerede lar seg skremme av lettbrus og tannkrem, er man trolig panikkslagen i møte med rusbrus og pils.

Ikke bare er alkohol både skadelig og vanedannende for brukeren, men ikke minst er det skadelig for andre. Fyllekjøring fører til dødsulykker i Norge hvert år, og det er en klar sammenheng mellom alkoholbruk og vold. I en britisk studie på rusmidler er alkohol den klare vinner blant rusmidler som fører til mest skade på andre, langt foran både heroin og crack-kokain.

Alkoholbruk er blant årsakene til flest tapte friske leveår i Norge i dag. At alkohol i det hele tatt er lov å selge, og attpåtil i dagligvarebutikker, er ubegrip-

elig for meg. Problemet er kanskje at det er latterlig enkelt å lage selv. Ta noe sukkerholdig væske, tilsett gjær, vent litt og gratulerer – du kan nå ruse deg!

Gitt konsekvensene burde alkohol anses som alt annet enn en dagligvare, men ubestridelig som en luksusvare. Misforstå meg ikke, alkohol burde være lovlig, men jeg skulle gjerne sett at det var litt mer vrient å få tak i. Først og fremst må ølet derfor flyttes til Vinmonopolet. Det er ingen grunn til at noe så kreftfremkallende skal stå mellom meierihyllen og frysedisken.

Student på dagen, rektor på natta?

Datateknologi-student Edward Storlien var en av ti som har søkt på stillingen som rektor ved NTNU

TEKST: Sofie Børresen | FOTO: Privat | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Storlien var én av to studenter som søkte på det som nok ville ha blitt ansett som det største karrierehopet i NTNUs historie. Selv har han erfaring som studentassistent, og det kom dessverre til kort i denne runden med rektoransettelse. Det var derimot ikke noe å utsette på motivasjonen.

– Hvor gøy hadde det ikke vært å komme tilbake til gutta å si «gjøtt hvem som er den nye rektoren?», sier Storlien. På lik linje med de andre kandidatene, er også Storlien godt kvalifisert og kan stolt vise til tidligere arbeid.

– Jeg har god erfaring fra rektors kontor. Har vært der flere ganger, så jeg kjenner til hva jobben går ut på. Derfor tenker jeg at jeg raskt hadde blitt effektiv i stillingen.

Vanlige studenters tur

Storlien fortsetter å snakke om sin brede bakgrunn rundt rektor-stillingen, og han kan meddele at drømmen startet i ung alder.

– Jeg har nok mest erfaring fra barneskolen, men ikke fra NTNU ennå. Vi får se hvilken side av skrivebordet på rektors kontor jeg ender opp ved neste gang, sier han.

Det er tydelig at Storlien kjemper den alminnelige students kamp, da han kan tilby noe de færreste av kandidatene kan.

– Det er ingen av de andre kandidatene, bortsett fra én annen, som er studenter. De opplever ikke ledelsen fra gulvet. I denne stillingen hadde jeg fått et dobbelt perspektiv som både student og rektor, og opplevd alle virkningene av tiltakene.

Avslappet lederstil

Om Storlien skulle vært rektor for en dag, har han planen klar:

– Hvis jeg ble rektor for en dag, da skulle det vært lov å slippe å levere øvinger man har kokt. Man skulle heller kunnet krysse av at man hadde kokt øvingen, og at det ikke er noe vits å bruke tid på det. Jeg tror det hadde spart tid for alle. Så skulle det heller ikke vært

noen forelesninger før klokken tolv på fredager!

Med tanke på å potensielt bli leder ved en større institusjon, ble Storlien spurt om han har plagiert på eksamen eller innlevering. Dette velger han å ikke svare på.

Backer gutta

Til slutt må han løse en case: han har blitt rektor ved NTNU, og en av gutta hans har blitt leder i (for eksempel) Norsk industri. Forskere ved NTNU har gjort et intervju som får Norsk industri til å se dårlig ut, og kompisen lurer på om han ikke kan få gjort noe med det. Når han blir spurt om hva han velger å gjøre, svarer han:

– Nei, jeg tar ikke en Anne Borg. Jeg backer gutta! Nei, vent... Hvem var gutta egentlig?

– Lederen av Norsk industri er gutta.

– Åja! Nei, da tror jeg hadde sagt noe rundt «sorry, mine egentlige gutter er dem jeg jobber over. Om vitenskapen mener dere har gjort noe tull, så må jeg støtte vitenskapen». **UD**

HORRORSKOP

Endelig vender din guide til fremtiden tilbake. Dagene blir stadig lysere, men fremtiden ser fortsatt mørk ut for deg.

TEKST: Christian Truyen Ryssdal | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Vannmannen

(20. januar–18. februar)

Det blir dårlig stemning i kollektivet når du spontant blir glutenallergiker neste uke. Her er det bare å vaske badet og legge seg flat (fysisk, på bakken. Det vil lette stemningen med én gang).

Fiskene

(19. februar–20. mars)

Selv om du har vært god på å unngå det i en årrekke, er tiden inne for at du lar deg lure av en telefonsvindler.

Væren

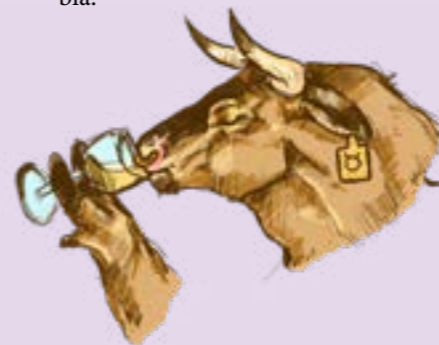
(21. mars–19. april)

Du vil bli matforgiftet, som følge av å gå amok i grønnsaksdisken på Rema 1000. Tanken er god, men utførelsen er forferdelig.

Tyren

(20. april–20. mai)

Du kommer til å havne i en eksistensiell krise etter at du havner i midten av Barmuda sin ukentlige Tiktok-video fra cavasøndag. Søndagen var rå, men den påfølgende mandagen blir ekstra blå.

Tvillingene

(21. mai–20. juni)

Om en og en halv uke kommer du til å trække i salaten, uten at jeg vet hvilken sammenheng du gjør det i. Men det finner du ut av, ikke sant?

Krepsen

(21. juni–22. juli)

Endelig kommer du til å bannlyses av den studentvennlige telefon-applikasjonen Too good to go.

Løven

(23. juli–22. august)

Du kommer til å møte veggen når du skyter deg selv i leggen, ved å kaste ut dreggen uten å feste taet først.

Jomfruen

(23. august–22. september)

Som følge av oppdagelsen din av «jazztobakk» vil du få en åpenbaring om at alternative medisiner fungerer best.

Vekten

(23. september–22. oktober)

Vet du hva? Jeg tror du kommer til å ha det ganske fint i tiden som kommer. Til gjengjeld kommer du til å ha en forferdelig sommer.

Skorpionen

(23. oktober–21. november)

Stjernene spår et legevaktbesøk på deg etter at du, i nostalgis ånd, begynner å fikle med en klesklype.

Skytten

(22. november–21. desember)

Til tross for at du er visen, kommer du fortsatt til å være en byrde for pollen-allergikere denne våren.

Steinbukken

(22. desember–19. januar)

Hold deg unna Ladestien i tiden som kommer. Frisk luft og friluft er både fristende og populære helgeaktiviteter, men den største hemmeligheten har enda ikke blitt røpet. Unnskyld meg?

Under Buksen

Neonmaling i ansiktet og sæd i håret

Altfor mange ganger har jeg våknet opp med et fremmed hode på puten ved siden av meg og en knute i magen.

ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Minnene fra gårdsdagen er uklare, og hvordan vi endte opp sammen, vet jeg ikke. Sexen var middelmådig og bar sterkt preg av at klokken var fem på natten, og at begge hadde helt nedpå litt for mange halvlitere.

Morgenen går altfor sakte, og jeg ligger bare og venter på at klokka skal bli nok til at det er greit å kaste ut personen. Målet er å få ham ut fort nok til at jeg kan late som om det ikke har skjedd. Vi kan ikke prate for mye. Han må forbli denne mystiske fremmede – da kan jeg i det minste late som at jeg er glad for at det skjedde.

Om han prater for mye eller jeg ser for nøye på ham, vil jeg innse hvor store ølbriller jeg har hatt, og at jeg aldri ville ligget med denne personen i edru tilstand. Ikke bare mangler det en fysisk tiltrekning, men vi har som regel ingenting til felles heller.

Han vil kose og spise frokost. Jeg sier at jeg må rekke et møte som jeg helt hadde glemt. Ja, jeg har selvfølgelig et møte klokken ti på en søndag. Og jeg er skikkelig forsinket – å, nei. Han må kjappe seg ut! Jeg begynner å kle på meg, jeg også, for å virke troverdig.

Han sier som regel at vi må møtes igjen og vil legge meg til på Snapchat. Jeg lover å akseptere forespørselen etterpå. Når han går inn for et hadet-kyss, lar jeg ham. Alt for å få ham ut. Jeg legger ham aldri til på Snapchat.

Når han har dratt, river jeg av alt sengetøy og åpner vinduene på vidt gap. Alle rester etter gårdsdagen skal bort. Den tunge duften av sex og alkohol erstattes med lukten av duftlys. . Vannglasset jeg så generøst ga ham kvelden før, slenges i oppvaskmaskinen. Jeg skrubber meg selv i dusjen – prøver å fjerne den skitne følelsen av skam og anger.

Når alle spor er borte, legger jeg meg til å sove igjen.

Når jeg forteller mine mannlige venner at jeg har hatt med meg noen hjem, gratulerer de meg. Jeg har skåret, fått meg noe. Det er liksom kult. Hvorfor har jeg da en vond følelse i magen? Jeg ville jo ha sex.

I mange tilfeller er det jeg som har tatt initiativ til det. Allikevel føler jeg alltid på en slags anger, en skuffelse. Enten de blir med meg hjem eller jeg blir med dem, er jeg alltid desperat etter å slette alle spor etter hendelsen når jeg våkner dagen etterpå.

Jeg skjønner hvorfor de kaller det «walk of shame». Jeg har sittet på bussen med neonmalingen fra gårdsdagen i ansiktet og sæd i håret. Jeg har dratt hjem uten truse og sokker fordi jeg ikke kunne finne dem i mørket. Jeg tar meg ikke tid til å se meg i speilet og fikse sminken engang. Jeg skal hjem så fort som mulig, så jeg kan kaste meg i dusjen og slette alle spor.

Jeg har lagt merke til en trend ved alle disse engangsgreiene: De skjer alltid når jeg ikke har det så bra, når det er noe kjipt eller skummelt i livet som jeg ikke har kontroll over. One night stands er noe jeg kan kontrollere. Det gir meg også en viss bekreftelse å vite at jeg kan.

Når alt annet er vanskelig, når ting ikke går min vei, så vet jeg at jeg kan gå til det nærmeste utestedet en lørdag kveld og ligge med nesten hvem som helst. Det er et spill. Det gir meg en slags tilfredsstillelse å få denne stakkars gutten til å forelske seg i meg for en kveld.

Å høre ham si hvor digg jeg er og hvor mye han har lyst på meg. Og han bruker meg like mye som jeg bruker ham. Det

er en helt jævlige følelse, men jeg tror jeg liker det på én eller annen forskrudd måte. Jeg tror jeg bruker sex som en form for selvskading – og jeg tror ikke at jeg er alene.

Venninnene mine forteller lignende historier og snakker også om skammen som hører til. Vi setter oss selv i en utrolig sårbar situasjon med et menneske vi ikke kjenner. Vi finner oss i middelmådig og til tider dårlig sex – kanskje til og med ubehagelig. Vi godtar ting vi kanskje ikke er komfortable med og setter ikke grenser. Alt for å føle en slags bekreftelse og kontroll. Og vi gjør det igjen og igjen.

Det er ikke sunt. Jeg har forstått det nå. Jeg har sluttet med one night stands. Livet er blitt litt kjedeligere, men den mentale helsen min er mye bedre. Jeg føler sjelden på skam og anger. Noen ganger tenker jeg at det hadde vært koselig å ha en armkrok eller høre noen si at de syns jeg er fin – men jeg innser at et kjapt ligg etter byen ikke er løsningen.

Jeg er helt for seksuell frigjøring, men jeg tror ingen har godt av masse tilfeldige ligg. Det kan ikke erstatte meningsfulle forbindelser med mennesker man kjenner og stoler på. Man kan gjøre mye skade ved å ta for lett på noe så intimt og personlig som sex

xoxo Amalie Skam

Har du tanker om sex, noe du vil at vi skal snakke om eller erfaringer å dele? Send e-post til kulturredaktor@dusken.no med emnet «Under Buksen». Alt holdes anonymt.

STRIPE

LOFFEN & KNEIPPEN

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

ARKIV (2000)

En anarkist pælmer en brostein mot snuten. Gassen river i nesa, øyne renner og ved siden av meg står et par og råkliner. Det er den 26. september i Praha, hvor møtet for Verdensbanken avholdes.

Demonstrasjonstoget har stoppet opp foran broen som fører til kongressenteret der Verdensbanken har sitt møte. «Stå stille!», roper Henning. Han sitter på skuldrene mine og prøver å få noen fine bilder. Over oss flyr to-tre politihelikoptre og framfor oss på broen står fire stormpanservogner og et par brannbiler

med vannkanoner som sperrer av veien. I front er det barrikader og to hundre politifolk med hjelmer, gassmasker, skjold og kaller som holder fortet. Italienske IS'ere (Internasjonale Sosialister) rykker frem med hjelmer og gassmasker og forsøker å komme forbi politiet. Politiet er nervøse og helt

Tåregass til folket

KULTURKALENDER

Det er vår for første gang i år; her kan du lese hva som skjer når.

RAVI I STORSALN

Når? Torsdag 11. april, 22:00

Hvor? Storsalen på Studentersamfundet

Konserten er utsolgt, men når viljen er til stede, finnes det alltid en vei, som de pleier å si i England. La oss håpe på slagere som «Tsjeriåu», «Ås to i Oslo» og kanskje til og med «Låvalåva». Det hadde vært rått, men hvis konserten følger samme program som da den caps- og dresskledde fjompenissen var på Havet arena i høst, kan jeg ikke love love noe som helst.

KNAUSKORETS VÅRKONSERT: FARVEL KNAUS

Når? Fredag 12. april, 20:30 og 22:00

Hvor? Knaus på Studentersamfundet

Med deres egne ord skal vemodige toner, forventningsfulle harmonier og spente korister fylle rommet med stemningen det fortjener. Dette blir Knauskorets siste konserter i det originale lokalet. Billett er inkludert i inngang til huset, som også betyr at det er gratis for medlemmer.

SJAKKTURNERING VS DJ LAOS

Når? Lørdag 13. april, 17:00

Hvor? Havet arena

Fuzzsjakk og Offerspill arrangerer Blitzturnering denne omgjengelige lørdagen i midten av april. Blir det italiensk åpning, siciliansk forsvar eller den populærkulturelle «Queen's Gambit»? Ikke vet jeg, jeg er ikke så god i sjakk. Etter endt turnering blir det sjakkkrave med DJ Laos som eminent trådtrekker. (DJ) la oss spille sjakk i fred og slå oss løs siden.

HVOR ER WILLY? – DRAGVOLLREVVYEN 2024

Når? Onsdag 17.–fredag 19. april, 18:30

Hvor? Verkstedhallen

Alle interesserer seg for historier, og de aller fleste kjenner til historien om Willy, men få vet hvor han er. I denne forestillingen utforsker en jovial gjeng fra Dragvoll spørsmålet alle har stilt seg siden fireårsalderen: Hvor er Willy? På studentkavalkaden, revyenes årlige prisutdeling i fjor, herjet Dragvollrevyen, da de kunne ta med seg hele tre priser hjem. Med andre ord så er listen lagt.

FOCHS KOSHKKA LIVE-SET

Når? Fredag 19 april, 22:00

Hvor? Lokal scene

Den eksperimentelle tekno-duoen Fochs Koshka har i løpet av kort tid gått fra å være Trondheims-skatter til å bli booket til Roskilde Festival. 19. april inntar guttene Lokal scene for noen gode timer med hodepine-induserende (den gode varianten) elektronisk musikk.

READY, SET, ACTION! MED NTNUI DANS

Når? Torsdag 18 april, 17:00 og 20:00

Hvor? Storsalen på Studentersamfundet

NTNUI dans skal med disse forestillingene ta med publikum inn i andre verdener. Dette blir et show som kombinerer flere ulike dansestiler, og som skal være underholdende uavhengig av om du er danseinteressert eller ikke.

SYV MENINGER MED LIVET: FOREDRAG MED THOMAS HYLLAND ERIKSEN

Når? Onsdag 24. april, 18:30

Hvor? Nova kinosenter

Den anerkjente sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen holder foredrag om syv meninger med livet. Om noen av de syv kan svare på spørsmålet alle lurer på, kan ikke jeg svare på her og nå, men kanskje du kan få noen nye perspektiver, fra en som snakker, men også skriver.

ROSENBERG–BODØ/GLIMT

Når? Lørdag 27. april, 18:00

Hvor? Lerkendal stadion

Bodø/Glimt. Ikke akkurat Manchester United, men de nærmer seg stadig. Kan Rosenborg, med sin historie som er så stor, vise at de eldste fortsatt er eldst? Det ligger an til å bli en storslått aften når de gulkledde raringene fra lilleputtbyen i nord gjester «troillan» som var størst på jord. Ole Sæter sin giftige venstrefot (og skitne høyrehånd) er blant grunnene til at Rosenborg kan bli vanskelig å slå.

ELEKTROSAMFUNDET

Når? Lørdag 27. april, 20:00

Hvor? Hele Studentersamfundet

På husets siste åpningsdag varter Samfundet opp med Elektrosamfundet! Arrangementet er selve hyllesten elektronisk musikk fortjener, og det hylles ved å fylle alle lokalene med elektronisk musikk. Blant artistene som kommer er nasjonalhelten Fig Tape, Fredfades og Conducta.

KRYSSORD

Sjømat	↖	Gå	Tidsperiode (eng.)	↙			
Tygger							
Bitre							
					Preken	Lengst ut	
					Kulturstevne	Lik	
Nøyaktig			Repet				
Strøm			Stryk				
Fraflyttet		Spillprod.	Søvnstadium			Tone	
Redskap			Religiøs leder			Returordn.	
					Bestenotering		
					Tåke		
Spyttedyr					Tysk artikkel		
Sykdom					Fosfor		
		Vintersport					
Radius		Bilmerke			Helgen		

Send inn løsningsforslaget til avisredaktør@studentmediene.no innen 30.04.2024 og vær med i trekningen av Under Duskens egne kryssordgenser!

TEKST: Halvor Elverum
FOTO: Privat/Torstein Olav Eriksen

KVISS

TEKST: Sara Løtveit og Kristoffer Ramsøy Fredriksen

- Hva var det tidligere navnet på byen som i dag heter St. Petersburg?
- Hvilken fotballtrener røk i 2023 ut av den norske cupen tre ganger?
- Hvilken leketøysprodusent ble grunnlagt i 1923 av brødrene Hassenfeldt?
- Hvor kommer kørtribandet Hellbillies fra?
- Hvilken hendelse er årsaken til at vi i dag markerer arbeidernes dag 1. Mai?
- Hvilken av bokstavene C, W, Y og Æ gir flest poeng i norsk Scrabble?
- Hva heter nordmannen som bosatte Vinland?
- I hvilken italiensk by samles årlig fire bydeler for å delta i en gammel og voldelig variant av fotball kalt calcio storico?
- Hvor ligger Dronning Mauds land?
- Hvilken blomst fremstilles opium av?
- Hva er lillefinger på latin?
- Hvilken film debuterte Zelda Williams med i februar 2024?
- Hvilken diktator hadde kallenavnet «Il Duce»?
- Hvilke tre dagligvaregrupper eier 99 prosent av matbutikkene i Norge?
- Hva betyr defenstrasjon?
- Hvor er Islamabad hovedstad?
- Hva er et atrium?
- Til hvilket fotballag hører sangen «Stern des Südens»?
- Hva kalles gummitrekket man kan tre utenpå skoene for å beskytte dem mot dårlig vær?
- Hva er en klakør?

Svar: 1) Petrograd/Leningrad, 2) Geir Bøke, 3) Hasbro, 4) Al, 5) Fire personer ble skutt under en generalstreik i Chicago i 1886, 6) C (gir 10 poeng), 7) Leif Eriksson, 8) Firenze, 9) Antarktis, 10) Valmue, 11) Minimus digitus, 12) Lisa Franckensten, 13) Bentli Mussolini, 14) Norgesgruppene, Coop og Kåten, 15) Å kaste noen ut av et vindu, 16) Pakistan, 17) Et sentralt rom i en romersk villa uten tak, 18) FC Bayern München, 19) Kalosjer, 20) En som er leid inn for å applaudere i et teater.

HVILKET VÅRTEGN MERKER DU MEST?

ILLUSTRASJON: Natalia Sokolowska

0–5 poeng:

6–10 poeng:

11–15 poeng:

16–20 poeng:

LETT BAKT HUNDEBÆSJ: Det skal ikke mange plussgradene til før Fidos innestengte avføring begynner å koke i sommersola. Langs stier og busskur hjem søker en eim av godt tilberedt prosessert hundemat vårnyterne.

SNØDEKT LØVETANN: Vi har alle gått i fella. Crocsene på, de avtagbare buksebeina av og naiviteten på topp. Ikke før har du begynt på sommerhjem søker en eim av godt tilberedt prosessert hundemat vårnyterne.

EKSAMENSPANIKK: Omtrent nå begynner haugen med uleste pensumbøker å bli truende. Kanskje prøver du desperat å finne ut hvordan du kan trimme bunken samtidig som det frister å roe nervene med et par pils. Konting er jo alltid lov.

MÅKESEX: Ingenting sier vår som hylene av måkenytelse sene vårnetter. Dette fenomenet av pornografisk fugle-asmr er kun foranledningen til noe mye verre, nemlig de desperate stupene til illsinte foreldre som ikke kan fatte og begripe hvordan du våger å gå i nærheten av redet deres. Et rede de har monter opp i en lykestolpe.

DAHLSVEEN
en del av mestergull

Den originale NTH-ringen for sivilingeniører og sivilarkitekter finner du hos oss.
Rask levering!

Olav Tryggvasons gate 24, Trondheim
www.gullsmeddahlsveen.no
Tlf.: 73 52 58 06

Fyller du 21-24 i år?

Visste du at 21-24 åringer får dekket 75 % av offentlige takster for tannundersøkelse og nødvendig tannbehandling?

Bor du i Trondheim og besøker en av våre klinikker i byen betaler du kun 25 % av behandlingskostnadene.

Velkommen til oss for trygg og god tannbehandling!

Finn din nærmeste klinikk i Trondheim:

- Leutenhaven
- Munkegata
- Sanden
- Sirkus Shopping
- Trondheim Torg

Velg klinikk, behandler og tid som passer deg best.

Les mer eller bestill time:
Skann QR-koden eller besøk
orisdental.no

 ORIS DENTAL